

BONA PAU

Nº. 533 - Any XLV - MONTUÏRI - JULIOL - 1997

**352
milions
per
rentar la
cara de
Montuïri
(Pla
Mirall)**

**Extens
programa
d'activitats
d'estiu**

*La fideuada a benefici dels graons, un èxit de participació i col·laboració ▲
El punt verd, ben situat, lleva la mala imatge de Montuïri ▼*

**14
arqueòlegs
classifique
n les restes
de Son
Fornés**

**La Banda
de Música
oferirà dos
concerts a
París**

Les pintures del retaule de Sant Pere poc a poc es van restaurant. Les acabades romanen dins la mateixa capella a l'espera de ser adequadament muntades

Subvencions pels ramats

Durant el present mes de juliol és el període adequat per poder optar a les subvencions d'augment de les guardes d'ovelles i cabres. Les sol·licituds s'han d'adreçar a la Conselleria d'Agricultura i Pesca.

El padró de rústica

El padró de l'impost sobre béns immobles de naturalesa rústica de 1997 es troba a les oficines de l'Ajuntament i està a disposició de qui vulgui consultar-lo i, en el seu cas, formular reclamacions.

Els concursos literaris

Es recorda que el termini de presentar treballs finalitza el proper 24 de juliol.

BONA PAU Montuïri

Director: Onofre Arbona Miralles

Redactor en cap: Gabriel Gomila Jaume

Redactors i col·laboradors:

Joan Miralles i Monserrat, Catalina Sastre Pericàs, Mateu Rigo Bonet, Guillem Mas Miralles, Miquel Martorell Arbona, Gaspar Socías Mora, Antoni Mateu Socías, Onofre Torres Ramis, Melcior Nicolau Jaume, Antoni Mesquida Llinàs, Joan A. Payeras Ramonell, Joan Barceló Cerdà, Catalina Barceló Mayol, Josep Oliver Verd i Rafel Pons Mairata.

Administració: Martí Ferrer Sampol

C/ Es Pujol, 5 - 07230 Montuïri - Tlf. 64 66 93

Imprimeix: Tirrena, S.A. Manacor

Depòsit legal: PM 133 - 1958

Nota: Les opinions aparegudes en els articles firmats, sols són atribuïbles als seus autors.

ES GRAONS

L'eu poble

La fideuada que en el Puig de Sant Miquel tengué lloc el 1er de juny passat fou una de les convocatòries que féu poble. Els prop de 300 montuïrers que participaren d'un mateix menjar a la trobada i els consegüents canvis d'impressions en una reunió gojosa per a una mateixa finalitat, serví per aglutinar objectius, unir inquietuds i compartir parers.

Escarrufament

Fa posar els pèls de punta a les persones de coneixement l'excessiva velocitat en què circulen, sobretot pel Dau, alguns al·lots i jovenets amb motoret. Ni es compleix el límit de velocitat permessa dins el poble ni ningú els ho prohibeix ni tan sols els pares se'n adonen. Si ja hi ha hagut lamentables accidents, per què s'espera que n'hi hagi d'altres per fer circular sense perill?

BREUS

Caça

Encara no s'ha obert la temporada de caça, si bé els caçadors que vulguin ja poden fer-ho, però sols a l'aguait. No obstant hi ha hagut moltes queixes perquè d'aquesta manera es desbaraten moltes altres classes d'animals que en aquest temps no han acabat de sortir del niu i són massa joves. De totes maneres es preveu que la temporada sigui semblant a la d'anys anteriors.

La Banda, a París

Cadafal on la Banda donarà el 2^{on} concert

La Banda de Música de Montuïri ja té elaborat el programa de la seva anada a París amb motiu d'oferir allà els dos concerts que té previst.

La sortida serà dia 1er d'agost amb avió fins a Barcelona. Allà afagaran un autocar que els traslladarà a París on hi arribaran a la matinada de dia 2. Aquest dia el dedicaran a visitar la ciutat. Dia 3 oferiran el 1er concert en el Parc de Buttes-Chaumont. Dia 4 donaran el 2^{on} concert al jardins del Camp de Marte, just devora la Torre Eiffel. Dia 5 el dedicaran a excursions i dia 6 amb autocar tornaran a Barcelona i a la nit agafaran l'avió que els retornarà a Mallorca.

A París interpretaran música espanyola i també *Flor de Murta*. Com que de la Banda hi ha alguns montuïrers que no hi volen anar els supliran 7 externs. Es preveu que siguin 38 músics i 35 acompanyants.

20 anys de democràcia

Ja han passat més de 20 anys d'aquell 15 de juny de 1977 quan a Montuïri com a la resta de l'estat espanyol els ciutadans amb dret a vot acudiren a les urnes per decidir quins governants serien els primers que en democràcia haurien de regir els destins polítics de la nació.

En el nostre poble hi havia un bon ambient de participació, tant és així que el 81'3% dels montuïrers exerciren el seu dret a les urnes. Aleshores predominava un favorable clima polític i la gent, encara que amb algun recel, intuïa un futur esperançador i s'interessava pel començament d'un nou règim.

Els primers anys de democràcia transcorregueren dins un ambient d'inquietud; els montuïrers es preocupaven pel futur, aleshores incert, després de més de 40 anys de dictadura. Molts confiaven en el benestar del poble mitjançant l'actuació dels futurs governants.

Des d'aquells anys ençà els dirigents han anat canviant tant a nivell nacional com regional i local. S'han resolt determinats problemes i situacions. El poble ha evolucionat amb el pas d'aquests anys. I els qui han duit el timó polític, a més d'haver aconseguit que visquéssim en pau, també s'han esforçat —o almanco aquest hauria d'haver estat el propòsit— perquè la qualitat de vida i de convivència fos de cada dia més agradable.

Pel que fa en concret a Montuïri, la

gent a l'inici d'aquests 20 anys darrers tenia una forta inquietud pels destins del poble i esperava expectant les decisions que prendrien el batle i regidors. Avui, però, ja són molts els qui en passen, de política, i únicament se'n tornen preocupar a l'hora d'anar a depositar el vot. Aquella obsessió de fa 20 anys ha disminuït sobretot per la placidesa en què es viu i molts ja es desentenien perquè veuen que si no som tots —gorvenants i governats— els qui lluitam pel progrés, el poble romandrà estancat.

De totes maneres la tranquil·litat i confiança ciutadana obtinguda al llarg d'aquests 20 anys de democràcia fan que aquella idea fixa amb la política i els polítics hagi minvat, encara que qualche vegada la premsa —ara massa estimulada en transmetre'ns fins als més mínims esdeveniments— ens intranquil·litza i ens fa preocupar per situacions intranscendents.

Avui el poble té els govenants que per majoria ha elegit, sense trampes de cap classe. I si aquests no responen a la confiança en ells depositada, en tornar-hi haver eleccions seran els mateixos electors els qui designaran unes altres persones que condueixin el municipi, la regió o l'estat.

I això és així des de fa 20 anys, perquè és el poble el qui exerceix la sobirania. I aquesta és la democràcia.

O. Arbona

Durant els darrers 20 anys el poble ha evolucionat i el nivell de vida ha millorat

Dos dits de seny

Inutilitat de la crítica

Críticar no serveix per res. És una estupidesa renyar els altres. Qui més qui manco ja en té suficient en vèncer les seves pròpies limitacions sense irritar-se pel fet que l'actuació de certes persones sia molt diferent a la seva.

99 vegades de cada 100 no hi ha cap persona que es critiqui a ella mateixa per grosses que sien les seves equivocacions. Ara bé, quan un critica directament un altre, aquest es posa a la defensiva, ja que fer el seu orgull, fa mal bé el seu sentit de la importància i desperta el seu ressentiment.

A vegades estarem tentats a criticar qualcú o qualque cosa que no ens agrada. En aquest cas és millor deixar refredar el seu rancor i mirar molt bé com se li ha de dir. Trobaríem multitud d'exemples que evidencien que la crítica no sols és inútil, sinó que no fa més que separar les persones, ja que els criticats sols cerquen justificar-se i en contades vegades reconeixen que s'han equivocat. El malfactor dona la culpa als altres, manco a sí mateix. Per això, si qualque dia ens veim decidits a criticar qualcú per tal de corregir-lo, pensem que abans tractarà de justificar-se i fins i tot de censurar-nos al mateix temps. Per això, si algun dia ens veim en la tentació de voler modificar el procedir d'una altra persona, pensem que més ens convendria i seria de molt més profit —ja des del punt de vista egoístic— que tractàssim primer de millorar-nos a nosaltres mateixos.

Pensem que la crítica és una espiral perillosa, una espiral que pot ésser causa d'una explosió a l'orgull que cadascú té en el seu interior i que si explota pot ésser causa de greus repercussions, tant en el qui rep la reprovació com en el qui llança el reprotxe. Qualsevol beneït pot criticar i censurar; quasi tots els bàmbols ho fan. Però si un té caràcter i domini de sí mateix, s'ha d'imaginar per què l'altre fa això que fa. Serà molt més profitós que la crítica, sobretot si vol conservar o guanyar un vertader amic.

Salomé

Capítol VII

Comença la repressió

"No quiero un solo enemigo en la retaguardia" va ordenar el coronel Ramos Unamuno a la seva plana major. El coronel, llavors, era el cap d'operacions de les tropes nacionals al front de Portocristo i manà transmetre per tot Mallorca unes disposicions ben concretes i taxatives: Era imprescindible reduir tot element capaç d'atacar les seves tropes mentre es batien amb els rojos d'en Bayo. Les ordres eren prou clares i ràpidament es compliren. I tant com es compliren!

"En estos momentos no quiero un solo enemigo en la retaguardia". I pocs dies després del desembarc, més de dos-cents manacorins foren trets a mitja nit del llit i d'un tret al cap deixaren la vida al cementiri de Manacor. A Son Coletes. Després en feren un caramull i els calaren foc. Aquests eren els enemics. No tenien armes però eren sospitosos de respirar idees republicanes, motiu més que suficient per morir assassinats a qualsevol cuneta o vorera de l'illa. Tanmateix, alguns d'aquests que trobaren estesos enmig d'un bassot de sang, mai manifestaren una opció política clara, però foren el blanc, aprofitant la confusió, de venjances personals.

En Ramos Unamuno fou rellevat del comandament de l'exèrcit que defensava Portocristo i el va substituir el tinent coronel García Ruiz. Aquest endurí encara més les mesures repressores, que foren executades sense vacil·lar pels falangistes més fanàtics. Els presumptes enemics de la rereguarda, completament indefensos i desvalguts, foren víctimes d'una persecució brutal que quasi sempre acabava amb la seva vida. Les disposicions d'ambdós militars gaudiren de les benediccions de bona part del clergat i foren recomanades pel mateix general Franco que envià un missatge on, entre altres coses, deia: "... *A toda costa deberá defenderse Mallorca fusilando al que desfallezca*..."

Les instruccions de l'alt comandament també arribaren al nostre poble. "En estos momentos no quiero un solo enemigo en la retaguardia". Era necessari, per tant, neutralitzar tots els montuïrers sospitosos. S'haurien d'eliminar els insurrectes que poguessin desbaratar la missió de les tropes nacionals. Però, qui eren els enemics? El comandant militar de

Montuïri, don Pedro Sancho, convocà una reunió per aclarir la qüestió. Es farien unes llistes, les famoses llistes negres, on figurarien els noms dels elements que poguessin destorbar el camí iniciat pel "Movimiento Salvador de España". La reunió es va fer a l'Ajuntament un vespre del mes d'Agost, segurament el dimecres dia 19. La presidí l'esmentat don Pedro Sancho, un personatge que sumava bones condicions per ostentar la màxima autoritat del poble: era el senyor de la possessió de Son Comelles i també comandant d'infanteria. Se seguiren amb ell, a una taula, dins les decrepites dependències municipals, el seu secretari personal, el segon comandant militar de la vila, que era tinent d'artilleria, el cap de la falange local, acompanyat d'un grapat de falangistes i un dels vicaris del poble. Allà, dins aquella habitació trista i engroguida pel fum espès de la nicotina que saturava la bavor de l'aire. Allà dins, enmig d'un tuf sanguinós, s'anaren cantant un a un, nom a nom, els enemics de la "Patria". Uns eren pagesos, altres picapedrers, hi havia ferrers, escriptors i sabaters. Tots ells, humils treballadors. Els falangistes, per ordre de don Pedro Sancho, s'encarregaren de rastrejar tot el terme i treure'ls dels seus amagatalls com si fossin animals.

El dia 23 d'agost, revetlla de Sant Bartomeu, n'agafaren tres dels qui estaven en llista. En Tomeu era picapedrer, un bon mestre d'obres. Tenia idees republicanes però no es ficà mai amb ningú. Va estar amagat per casetes fins que, rebutat i amb el nervis fets pols de no dormir i passar pena, tornà a ca seva. Un al·lot ho veié. Al cap d'una estona l'anaren a cercar un grup de falangistes montuïrers. També, el mateix dia, capturaren el tinent batle de l'ajuntament republicà, en Guillem, havia après l'ofici de ferrer i detengueren en Rafel, un sabater que era simpatitzant de la república. Tots tres els tancaren dins la presó de l'antiga casa de la vila. El calabós repugnava. Era estret i baix. Només un finestró esquifit deixava penetrar una llum exíguia a través dels barrots rovellats. Un racó ple de brutor i immundícia que emanava una pudor pestilent feia d'excusat. No hi havia cadires ni lloc on poder seure ni matalassos per dor-

La casa de la vila, l'any 1936

mir-hi. La robusta porta d'alzina els impedia fugir. Els tres presoners romangueren amb el cor estret dins aquella immunda masmorra fins que la matinada del dia 24, el dia de Sant Bartomeu, els traslladaren a Palma.

Tot això ocorria l'any 36. Aquell any per les festes del poble també sortiren a ballar els cossiers. S'havia de donar una sensació de normalitat encara que la por i la ràbia eren brutals. Segurament els tres detinguts sentiren la música ancestral de les danses però per a ells, tancats dins aquella sol·la, els cops secs del tambor eren batecs d'angúnia i de l'ansia que dona un futur incert. De fet, dels tres, dos sentiren el flabiol per darrera vegada. També, per aquests, fou el darrer sopar de la revetlla de Sant Bartomeu. I quin sopar! Els feren beure, a tots tres, tassionades d'oli de ricí mentre els interrogaven sobre l'amagatall d'en Joan Collet i d'altres republicans. El dia 27 d'agost trobaren morts, cosits a balades i amb la roba ensangonada, en Guillem i en Rafel. El primer, tirat a una vorera del camí de Son Sant Joan i el segon, a una cuneta de la carretera de Sóller. Ambdós moriren oficialment d'una embòlia. La germana d'un d'ells no volgué signar l'acta de defunció. En Tomeu es va salvar de la mort. Un caci del poble el va denunciar perquè no volgué testificar en fals a favor seu i l'acusà d'haver fet un míting enmig de plaça. Per mor d'aquesta denúncia l'hagueren de jutjar i rodolà per presons i camps de concentració fins que el maig del 41 l'amollaren. Flux i demacrat, morí al cap de poc temps.

No puc més, Gerard. No puc recordar més aquestes atrocitats. Em prendré un orfidal i dormiré una bona estona.

Rosalina Llovet

La prosa prelul·liana

El primer títol d'aquesta sèrie damunt la personalitat literària de R. Ll. diu: "El mallorquí R. Ll. crea la prosa literària catalana". Què significa la paraula **crea** en aquest títol?

De petits, a la classe de religió, ens ensenyaren crear, treure una cosa del no res. Els màgics no creen quan omplen el buit de les seves mans d'un colom blanc. No sabem com ni on, però coneixem l'existència d'un colom preparat i a punt per a aparèixer oportunament.

Dit d'una altra manera; crear és produir una cosa segons tota la seva substància. El glaçó no crea la seva substància transparent, dura i gelada, simplement manifesta i muda l'existència d'una aigua anterior abans d'arribar als zero graus. Els nostres catecismes conclouen crear, entès en sentit estricte, treure del no res o produir íntegrament, és acció només pròpia i exclusiva de Déu.

També se'ns explicaven altres sentits de la paraula **crear**: la realització d'alguna cosa: tal polític ha creat tal nou partit; l'obtenció d'alguna dignitat; tal eclesiàstic ha estat creat cardenal. La concepció i execució d'una obra d'art, tal equip constructor ha concebut i edificat el campanar de Montuïri.

De cap manera podem anomenar R. Ll. creador en sentit estricte de la prosa literària catalana. Encara que fos distint, trobà un material preexistent en la poesia provençal tan propera a nosaltres com vérem en treballs anteriors.

La pregunta d'avui és: en el mateix camp de la prosa literària, quin material preexistent trobà R. Ll.?

Segons Martí de Riquer, cal recordar que els continguts científics dels meus escrits, com he dit altres vegades, estan manllevats al cèlebre medievalista citat, la prosa literària catalana s'inicià sens dubte al segle XII i R. Ll. és del segle XIII - principis del XIV.

En aquest temps anterior a Lluï, el món intel·lectual eclesiàstic, jurídic i polític s'expressava preferentment, per no dir exclusivament, en la llengua sàvia, el llatí. Així la prosa catalana farà la seva entrada en el món de la literatura pel camí de les traduccions. Versions llatí-català, generalment, sense cap intenció artística. Vosaltres llegiu les vostres es-

criptures notaries o els vostres contractes de lloguer per l'interès econòmic reportat, per exemple. Quan teniu set de literatura mai anau a beure a tals fonts.

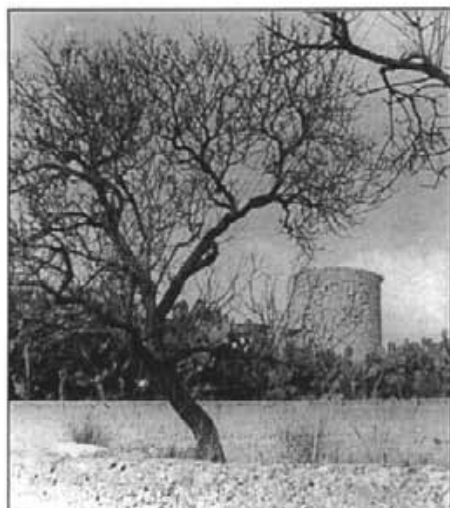
Però de cara a la prosa literària del temps anterior a Lluï tenen la seva importància les "Homilies d'Organyà", fins fa poc tingudes com el més antic text de prosa catalana. Foren trobades a la rectoria del poble citat, a l'Alt Urgell. És un fragment de vuit fulls on uns sermons litúrgics expliquen determinats evangelis o epístoles. L'estil és senzill i directe i semblen destinades a un auditori popular. Llegiu-ne un trocet: "Et ena-prés d'aicó Nostre Sènier posà la sua benedicta mà sobre ls uls del ceg e sempre el vit (veié). E-l ceg, qan hag vist, fed grans gràcies a Nostre Senior e segil (el va seguir) en totes bones obres", etc.

Ja en el segle XIII, a la segona meitat, apareixen altres traduccions del llatí de més empenya literària, com la feta per un autor anònim de l'original "De rebus Hispaniæ". I així succeï amb altres historiografies.

A l'últim quart del s XIII un català del Rosselló féu una traducció de la "Legenda Aurea", recull de vides de Sants, de Jaume de Voragine, o Vorazze (1230-1298). Aquesta traducció ofereix trets dialectals rossellonesos, característica a tenir en compte per a comprendre una afirmació que faré en el meu treball del mes pròxim. Ja en parlarem.

Considerat tot l'anterior, M. de R. constata una prosa catalana prelul·liana en un "lògic i natural estat de romanç incipient i titubejant, que només gosa donar-nos textos jurídics, històrics i religiosos on es veu una llengua de bolquers, per molt prometedora que sigui, i una migradíssima pretensió literària (I, 339).

En aquest camp, per tant, R. Ll. no és creador en sentit estricte; hi ha un material preexistent, poca cosa, però hi és. És creador en el sentit de l'artista que conceb i executa una determinada obra d'art. He citat una curació física, la d'un cec de naixement. Ara llegiu una altra curació, aquesta moral i escrita no per un rector anònim d'Organyà, sinó pel mateix R. Ll. Comparau, per favor: "Eternal Senyor, perdurable, en tots temps gloriós: enaixí com gran secada e

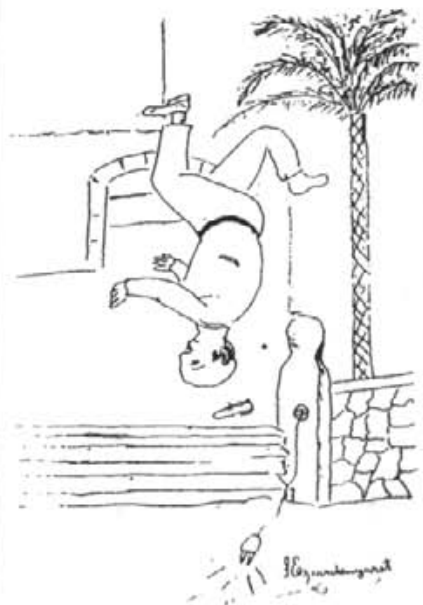

gran fred és pestilència dels fruits de la terra, enaixí, Sènier, la bellea de les fembres és estada pestilència e tribulació de mos ulls; car per la bellea de les fembres són estat oblidós de la vostra gran bonea e de la bellea de vostres obres".

Perquè no les creguen exageracions meves torn citar, com a conclusió, paraules literals de M. de R.: "D'aquesta ingenuïtat (la de la prosa prelul·liana) hem de saltar de cop i volta als llibres més intel·ligents i subtils (els de l'artista -"creador", filòsof-poeta R. Ll.) que mai s'hagin escrit en llengua catalana..." (I, 206).

Josep Oliver i Verd

S'ACUDIT DE S'ESPARDENYARET

- Sa rampa des graons enrampa, però... on enrampa?

El joc (I)

Una activitat necessària

El joc és un *entreteniment*, un *exercici creatiu* que es fa segons certes regles i en el qual un perd i un altre guanya (DCVB). Però el joc és també una activitat natural, social, que proporciona plaer i satisfacció; per tant, quan es juga a disgust o no es diverteix amb el que es fa, no podem dir que es tracta d'un joc: és possible que hom segueixi les indicacions o les obligacions imposades, però no es juga.

El joc ajuda a desenvolupar les facultats psíquiques i físiques i serveix per conèixer les aptituds pròpies i els límits. S'estableixen relacions amb els altres i els objectes, a mesura que es resolen els problemes implícits en tot joc, i es descobren les qualitats i les limitacions pròpies en tots els camps.

El joc possibilita les relacions no jerarquizades, ja que no existeixen les relacions de poder establertes en la vida quotidiana. En el joc es crea un món a mida, on les relacions amb la gent que juga són d'igual a igual. La societat i les seves regles es reflecteixen en el joc, mitjançant el qual es van coneixent i assimilant, la qual cosa permet adaptar-se a la realitat que ens envolta. L'aspecte cognitiu del joc implica un coneixement que va més enllà de l'entorn social, hi ha un traspass d'aquest entorn i per tant jugant es van interioritzant les estructures

socials on estam inserits -amb les seves pautes, normes, hàbits, etc.

El joc és també un mitjà d'aprenentatge i no cal que sigui programat explícitament. Quan es juga es va coneixent l'entorn, les capacitats pròpies, les modificacions necessàries per poder aconseguir més bons resultats; tot jugant hom aprèn a conèixer-se. El joc és voluntari i desitjat, la qual cosa facilita que es pugui utilitzar com un mitjà terapèutic, d'alliberament de tensions psíquiques i retorn a l'equilibri. Un cas ben clar és el joc simbòlic on es reproduïen moments de la pròpia vida i s'intenta assimilar-los, transformar-los o adaptar-los a les necessitats immediates, traient així problemàtiques que duim damunt: poca adaptació a una situació determinada, rebuig, incomprensió, ganes de sentir-se protagonista, agressivitat, etc.

Jugar és una condició indispensable de la vida infantil. Sabem que els nins necessiten jugar; més encara, som conscients que en certes fases de la seva evolució el joc constitueix el contingut principal de les seves vides. Amb raó, parlem del nin petit com del nin que juga, i de la primera infantesa com l'edat del joc. A més a més ens preocupa observar un nin d'aquesta edat que juga poc i sense entusiasme. Un nin que no juga com

hauria de fer-ho generalment té problemes. Perquè el joc fecund que es desenvolupa en la infantesa és, sense cap dubte, la millor base per a una etapa posterior sana, exitosa i plena. Els infants -i no tan sols els més petits- aprenen a conèixer-se a si mateixos, als altres i al món de les coses que els envolten mitjançant el joc. A part dels coneixements i habilitats que adquireixen en jugar, s'exerciten en l'ús del material de joc i en la seva pròpia activitat. Descobren, per exemple, l'alegria d'estar en activitat, la disposició de conèixer alguna cosa nova i de posar a prova totes les seves possibilitats de canviar el món circumdant en lloc d'acceptar-lo tal com el troben.

El joc ofereix l'oportunitat de desplegar la iniciativa pròpia, de ser independents, en lloc de deixar-se dur per allò que ja està donat; s'actua d'acord amb les necessitats. No es poden subestimar els valors que les experiències lúdiques tenen per a la formació de la personalitat, ja que tot allò que els nins aprenen en aquest sentit mitjançant el joc, igual que els coneixements i les habilitats que s'adquireixen, després els transfereixen a la vida. Si no fos així seria inútil tot intent de solucionar, mitjançant teràpies de joc, els problemes d'adaptació d'alguns nins.

Felip Munar i Munar

N. de la R.-

Bona Pau

s'honora en incloure en les seves pàgines el precedent escrit de Felip Munar i Munar, natural de Llo-

ret, Mestre d'Escola, Llicenciat en Filologia Catalana i alumne que fou del Col·legi "Joan Mas i Verd" en la dècada dels 70 quan els alumnes de Lloret venien a Montuïri per estudiar els cursos 5^a a 8^a d'EGB. Actualment desenvolupa el seu lloc de treball en la Unitat de Programes del MEC. A més, en els dos darrers concursos literaris de Conte Curt Sant Bartomeu, les seves obres ha estat finalistes i en cadascuna ha assolit el segon premi.

Amb aquest treball ençà les seves col·laboracions a la nostra revista, motiu pel qual ens sentim afalagats.

Restaurant

PUIG DE SANT MIQUEL

(Dimarts, tancat)

**Cuina mallorquina
Forn de llenya**

Ctra. de Manacor, km. 31 • Tlf. 64 63 14 • Montuïri

S'ha dit que...

... és tanta s'oferta d'activitats que per aquest estiu ha fet s'Ajuntament que enguany sa joventut tant podrà anar a estiuejar a sa platja com a Montuïri mateix.

□

... s'havia promès un *campus* de bàsquet per aquest estiu. Sembla que no es farà i no s'ha donat cap explicació. No se sap si és perquè en Diaz Miguel ara no pot venir o per què.

□

... es de sa Tercera Edat, no tots, graven un espai per televisió. I n'hi havia de càmeres, directors, *spikers*... i molts, per tal de sortir bé, s'endiumenjaren d'allò més elegant. I això que ja no són jovenets ni joventes!

□

... un regidor a un ple va entendre que un altre demanava que es prohibís sa circulació de motorets pes Dau, quan en realitat avisava des perill de circular-hi a excessiva velocitat i controlar-la. Es va haver d'esperar un segon ple per desembrollar es malentès.

□

... altres anys per aquests dates ja se sabia qui havia de ser es pregoner de Sant Bartomeu. No hi ha dubte que enguany, en moltes coses, anam en retard.

□

... es demana que no s'aparquin vehicles a la corba de davant sa placeta de Ca ses Monges. Qualque dia hi haurà un accident a causa de la poca visibilitat i de tan estret com és es carrer en aquest lloc.

□

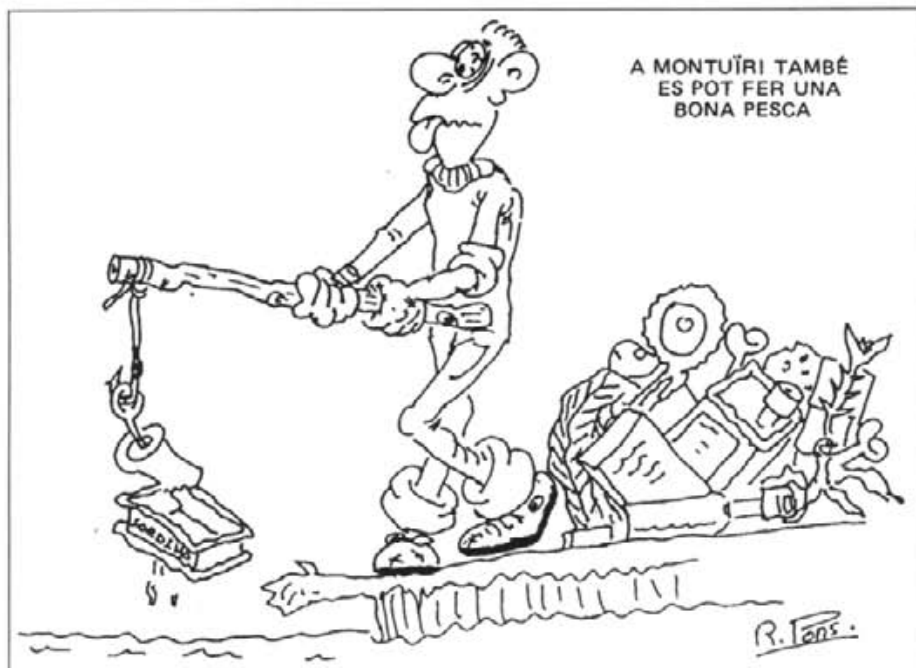
... es dia que el Madrid es proclamava campió de lliga, a Montuïri semblava sa revetla de sant Bartomeu. Un centenar o més de coets retronaren damunt la vila. Es deia que no era sols per sa alegria, sinó també per fer befa des qui són partidaris d'altres equips, sobretot del Barcelona.

□

... en es darrer número de *Bona Pau* s'anunciava sa concessió d'una subvenció a sa Penya Motorista de Montuïri. De llavors ençà n'hi ha que la cerquen per tot i no la troben. Altres diuen que amb tantes motos i motorets com hi ha se'n formarà una.

□

... a s'actual *punt verd* foren agafats "infraganti" dues persones: un extern (de ca-

setes) i un montuïrer perquè allà deixaven objectes que corresponia haver-los depositats per a deixalles al pes del porcs, segons el darrer ban de l'alcaldia. Fins i tot es comenta la possibilitat que sien denunciats a Medi Ambient.

□

... hi ha tornat haver robatoris: entraren dins una casa particular i se'n dugueren objectes d'or i altres coses; i també s'aficaren dins un cotxe d'on varen substreure una bona quantitat de doblers. Han trobat —diuen— es presumpte culpable, però no s'ha inculpat.

□

... a plaça, a causa de no estar ben senyalitzades ses línies d'aparcament de cotxes i motos, n'hi ha que no el deixen així com pertoca. Ja és necessària un repintada.

□

... es urgent exsecallar es fassers de plaça. Tan necessari que dia 28 passat, tot i no fer una gran ventada, caigueren moltes palmes, que per sort no feriren ningú.

□

... ets arqueòlegs que han vingut per posar en ordre tot es material de Son Fornés ara no s'entenen amb s'Ajuntament per discrepàncies amb sos doblers: demanen 8 milions pes 35 dies i sa Casa de la Vila sols disposa de 5. Veurem com acabarà aquesta qüestió.

En Xerrim

Impulsem la nostra Economia

La iniciativa comunitària **LEADER**, donarà ajuts econòmics i assessorament a les següents activitats:

- Formació professional
- Turisme rural
- Petites i mitjanes empreses
- Productes locals
- Millorar el medi ambient

per una comarca de Futur

Presentació de sol·licituds a partir de dia 2 de juny
Primera selecció de projectes dia 30 de juny

Informa't al teu Ajuntament o a l'oficina del projecte LEADER
Casal Pere Capellà • c/ dels Cavallers, 22, 2n
07210 Algaida
Tel. 66 54 04 • Fax 66 54 83

Algaida
Ariany
Artà
Campos
Costitx
Lloret de Vista Alegre
Llubi
Maria de la Salut
Montuïri
Petra
Porreres
sa Pobla
Sant Joan
Santa Eugènia
Sencelles
Sineu
Vilafranca de Bonany

14 col·labora

"SA NOS TREU"

L'Ajuntament informa

Resum de l'acta de la sessió plenària ordinària celebrada el 10 de juny de 1997

Presidí la sessió el 1er Tinent de Batle, Gabriel Arbona, per l'absència del Batle, degudament excusada. Hi eren tots els altres regidors.

Comunicacions de batlia

Es donà compte al ple de la Corporació dels següents temes: 1- Modificacions de crèdits. 2- Aprovació definitiva del pressupost general d'Entitat Local per a 1997. 3- Substitució del batle per absència. 4- Nomenament de Gabriel Matas Alcover com a membre vocal de la Comissió Especial de Comptes. 5- Contractes de treballs d'altres empreses com són amb l'arquitecte; assistència i consulta mèdica; treball a temps parcial a Jaume Alcover Melià com auxiliar de biblioteca i a Catalina Barceló Mayol per al punt d'informació juvenil. 6- Constitució del préstec de 50 milions de pessetes, ja aprovat a la sessió de l'11 de febrer de 1997. 7- Adquisició de terrenys per a la construcció de vivendes socials. 8- Liquidació del pressupost de 1996. 9- Baixes de padrons per a la seva comptabilització.

Ordenança de renous i vibracions

En vista que la contaminació acústica ja comença a ser un problema ambiental a Montuïri, per unanimitat es va acordar inicialment l'ordenança de renous i vibracions; obrir un període d'informació pública de 30 dies perquè es puguin presentar al·legacions i suggerències. I després la corporació acordarà el que estimi pertinent.

Ordenança de repartiment de publicitat

En vista de la problemàtica que suposa la difusió publicitària a la via pública o en el domicili, per unanimitat s'acordà aprovar inicialment l'ordenança municipal reguladora de publicitat amb repartiment individual o manual, i obrir prèviament un període d'informació pública de 30 dies perquè es puguin presentar al·legacions. Es preveu la possibilitat d'exigir un aval per obligar al compliment i l'exigència d'una taxa per expedició de document públic.

Concessió de servei públic per explotació de bar

Després de nombroses discrepàncies entre els membres dels partits de govern i de l'oposició sobre les característiques i criteris fixats en quant a proposta d'establiment de bar en el camp municipal d'esports, com també sobre les necessitats de millorar les instal·lacions i el lloc on es podrien ubicar aquestes, i després d'un recés de 5 minuts sol·licitats pels grups de l'oposició per presentar una contraproposta al plec de condicions; es passà a votació amb el resultat d'empat (5 a favor, del PP, i 5 en contra, del PSM i PSOE). Es va aprovar la proposta presentada per l'equip de govern, amb el vot favorable del president.

Ràdio Murta

Amb l'objectiu de potenciar el desenvolupament cultural, econòmic i social del municipi i després de ser debatuda la proposta d'iniciar actuacions orientades a l'establiment de l'emissora de ràdio municipal, Ràdio Murta, tot i després que el regidor de Cultura, Educació i Turisme, Arbona Massanet, exposàs les gestions ja fetes, el ple per unanimitat acordà aprovar dita proposta per tal de sol·licitar la concessió administrativa per a la gestió del servei.

Moció d'urgència

A proposta del regidor Gabriel Miralles (PSOE) es va aprovar per unanimitat l'adhesió a la Plataforma pro-Institut del Pla a Sineu.

Precs i preguntes

Del PSM

1- P- Quan començaran les obres de reforma de l'Ajuntament?

R- S'estan mantenint converses amb l'arquitecte que ha vingut a veure l'Ajuntament i valorar-lo.

2- P- Ginard manifesta que ara, degut als exàmens, no és el moment oportú per canviar el lloc de la biblioteca.

R- El problema de la humitat ja està solucionat. La finalitat per la que s'ha traslladat la biblioteca i es preveu traslladar l'Escola de Música és perquè s'han de

traslladar totes les funcions que ocupen l'Ajuntament. Això no vol dir que després no es tornin dur aquí la biblioteca i l'Escola de Música.

3- P- Quin és el programa de festes previst per enguany a fi de tenir participació a "fer poble" i estar informat?

R- Fiol diu que li agradaria molt que hi participassin tots els regidors i decidir el programa mitjançant les propostes de tots.

Ginard demana un ple amb el tema "festes", ja que voldria aquesta delicadesa i voluntat per a poder participar.

4- P- El programa d'activitats per aquest estiu és magnífic, però el considerem excessiu.

R- Són opcions varies que es donen a la gent del poble, però no es força ningú a apuntar-se. Si a alguna activitat no hi ha gent suficient, no es realitzarà.

5- P- L'any passat es va acordar donar 1.000.000 de pts. al futbol base si presentava el seu programa i factures.

R- S'han donades 500.000 pts. fins ara i s'ha demanat la programació i factures esmentades.

6- P- Enguany l'asfaltat dels carrers mereix un deu però es considera un desastre l'actuació del Punt Verd. Nicolau vol fer constar que hi ha un pou que no està tapat i és perillosíssim per als nins. La nova ubicació és poc adequada.

R- Es mantenen converses amb els tècnics sanitaris per tal de trobar millor solució. El lloc d'ubicació és provisional fins que se'n trobi un de més adequat. Servera (PSOE) comenta que està d'acord perquè ningú vol tenir de veïnat els contenidors. Bennassar (PP) manifesta que es farà un repartiment oportú dels contenidors a llocs estratègics.

Del PSOE

7- P- Miralles prega que quan hi hagi un acte de la Mancomunitat no s'informi primer per la premsa i demana sobre la rotonda dels Creuers i el pas.

R- S'indican quines són les actuacions previstes així com la senyalització per al Puig de Sant Miquel.

8- P- Es demana informe sobre les peces de Son Fornés i les actuacions que es duran a terme.

R- Vendran 14 arqueòlegs i tècnics i

durant 35 dies es repassaran, fan un nova classificació. Dues persones durant dos anys en es Molí d'es Freret faran un museu, sala d'exposicions... s'explica la valoració.

9- Quina serà l'actuació del Pla Mirall a la Plaça Major?

R- Es farà d'acord amb el projecte que es va aprovar al seu moment.

10- P- Prega que voldria tenir un lloc per despatxar la gent.

R- Es faran despatxos per a tots i s'engrandirà l'Ajuntament.

11- P- Vist l'acord de subvencions a famílies nombroses, demana si es tendran en compte altres criteris com famílies més necessitades, informes de l'assistència...

R- El regidor d'Educació explica els principals criteris i la diferència entre l'aportació que l'Ajuntament fa i farà a les Escoles.

12- P- Es demana informació sobre l'educació d'adults i voldria que hi hagués classes "reglades", ja que a Montuiri és l'únic lloc on no hi va haver aquestes activitats.

R- Després d'haver donat una informació suficient al poble, les activitats s'organitzen en funció a les demandes. Per realitzar un curs hi ha d'haver un mínim de 15 persones.

13- El Regidor d'Educació explica les inversions que es faran a les Escoles per part del MEC i per part de l'Ajuntament.

14- P- Miralles es queixa de la manca d'aportacions al retaule de Sant Pere.

R- No és que no es vulguin fer inversions en un futur, però ara hi havia altres motius més importants per aportar-hi. Més endavant s'hi invertirà.

15- P- Servera demana que es reguli la circulació de motoretos a l'Av. d'Es Dau.

R- Es preveu posar qualche tipus de limitacions de velocitat. És un tema que s'està estudiant.

plaça Major i plaça Vella: 53 milions; millora de la via d'accés al cementeri: 37 milions; empedrat de la zona del Molinar: 22 milions; acondicionament de voravies d'Es Dau: 49 milions; i reforma de l'enllumenat del poble: 13 milions. Total 352 milions.

Per a la duita en pràctica d'aquest pla, que es realitzarà en 4 anys, les inversions seran les següents: 1997: 124 milions, 1998: 76'2 milions, 1999: 76'2 milions i 2000: 76'2 milions.

POS de 1998

Per a la seva inclusió en el Pla d'Obres i Serveis de 1998 es va acordar amb els 6 vots favorables del PP i 4 negatius de l'oposició, proposar els següents projectes: Voravies de tot el poble, Pavimentació carrer Major, Pujol, Plaça Major i Plaça Vella, voravies, jardineria i enllumenat Es Dau, arreglar l'accés al cementeri i pavimentació Es Molinar.

Compte general de 1995

Una vegada informat favorablement per la Comissió de Comptes el compte general de 1995 i no havent-hi reclamacions, es va dur a ple per a la seva aprovació, el qual fou aprovat amb el 6 vots favorables del PP i l'abstenció de la resta.

Ordenança reguladora de la taxa pel servei de clavegueram

Essent que fins ara sols abonaven la taxa de clavegueram els qui disposaven d'aigua canalitzada, ja que tot anava inclòs en el mateix rebut, s'acordà per unanimitat que a partir d'ara es faci una separació entre el preu públic per emprar

aigua potable, que es voluntari, i la taxa del servei de clavegueram que serà obligatòria per a tot el poble.

Nomenament jutge de pau

Per l'àrea de governació es va proposar i per unanimitat es va acordar elegir per un període de 4 anys jutge de pau, Bartomeu Mas Arbona i jutge suplent, Joan Mayol Gomila. Ambdós ho havien exercit els quatre darrers anys.

BAN

Es posa en coneixement del públic en general que a partir del dia 17 el **punt verd** funcionarà de la següent manera:

1- Contenidor deixalles (electrodomèstics, ferro, mobles, etc.) s'hauran de dipositar a l'abocador municipal (C/ Garrover; abans pes dels porcs) tots els dissabtes a 9 a 13 h.

2- Punt Verd (Carretera de Pina, devora la Cooperativa): vidre, oli, cartró, roba, llaines).

3- Varies zones del poble: vidre i cartró (Escola Pública, supermercat COBADE i Molinar).

4- Els particulars que vulguin tirar electrodomèstics, geleres, cuines, etc. podran telefonar a l'Ajuntament (telf. 64 41 25) **els dimecres** perquè els homes de la brigada municipal recolliran els dijous, a domicili, dites peticions.

L'Ajuntament espera que tots col·laborin per a així poder tenir un poble més net i la convivència i l'entorn del poble sigui beneficiós per a tots.

Els infractors seran denunciats davant la Conselleria de Medi Ambient i multats severament.

El Batle

**Sessió extraordinària
celebrada dia 26 juny 1997**

Ratificació del pressupost del Pla "Mirall"

Havent-se incrementat el Pla "Mirall" en 70 milions de pessetes i després d'haver fet una nova distribució s'acordà per 6 vots a favor (PP) i 4 en contra (PSM i PSOE) que aquesta romangués així: Voravies per tot el poble: 177 milions; pavimentació dels carrers Major, Pujol,

Taller d'Art floral

- Rams nuvia amb flors naturals o seques.
- Decoració església, cotxe, etc. amb flors naturals.
- Records per a noces, bateigs i comunions.
- Decoració cases, festes i cerimònies.
- Quadres, llums amb flors seques.

Inés

Montuiri

Carretera de Palma, 61
Tlf. 989 32 35 26
Concertau cita

Teatre

A la Sala Mariana dia 13 de juny els alumnes de les Escoles sota la direcció de Francisca Pocoví oferiren una funció de teatre escolar i posaren en escena *La revolta dels infants* (alumnes de 1er), *La rateta* (3er), *En Joan Brut* (4rt) i *Tot temps* (8è).

Canvi d'ubicació de la biblioteca

Durant la primera quinzena d'aquest passat juny la biblioteca municipal, que estava instal·lada en els baixos de la Casa de la Vila, per mor de les obres que s'han de realitzar, fou traslladada provisionalment a l'edifici de l'antic centre de salut.

Trasllat del Punt Verd

Com ja indicàrem mesos anteriors i segons nota divulgada per l'Ajuntament, el *Punt Verd* i nombrosos contenidors han canviat de lloc i escampats per diferents llocs estratègics del poble.

Persones Majors

Per tal de gravar imatges per *Tele-Nova*, 30 persones de la Tercera Edat realitzaren una excursió a Valldemossa i altres indrets. L'emissió haurà estat oferta dia 2 de juliol.

Canvi de president de la Societat de Caçadors

A l'Assemblea General de la Societat de Caçadors que tengué lloc a la sala d'actes de la Casa de la Vila el passat 21

Els alumnes de les Escoles a final de curs realitzaren nombroses activitats lúdiques

de juny amb assistència d'uns 50 membres, fou elegit president de dita entitat Francesc Bauçà Amengual, de Son Trobat. Així deixava de ser president Joan Beltran Solivellas, qui ho havia estat per espai d'11 anys.

Arribada d'arqueòlegs

Per dur a terme la tasca de classificació i inventari de les restes del poblat talaiòtic de Son Fornés, dia 26 de juny va arribar un grup de 14 arqueòlegs de Barcelona encapçalats per Vicenç Lull, doctor en prehistòria de la UAB. Està previst que estiguin aquí 35 dies per posar en ordre les peces extretes, inventariar-les, informatitzar-les i ubicar-les en el Molí des Fraret.

Carta oberta

Amb motiu de l'accident del nin Albert Ramonell Miralles, del qual n'informàrem el mes passat, els seus familiars ens han remès la següent carta:

A tot el poble

Benvolguts amics:

Com tots sabeu, el passat dia 22 de maig el nostre estimat Albert va tenir una desafortunada caiguda amb la bicicleta i va haver d'ingressar a la unitat de vigilància intensiva de l'Hospital de Son Dureta. Posteriorment fou traslladat a la Clínica Rotger per a la seva recuperació.

No fa falta dir-vos que ha estat un mes angoixós, uns dies eterns, esperant a cada moment que els metges ens donassin alguna bona notícia. I ara, quan ja ha sortit del perill més extrem, continuem lluitant amb fe i esperança perquè n'Albert torni ésser aquell nin feliç que tots coneixem.

Però el motiu d'aquest escrit és per donar-vos les gràcies a tots, perquè en aquests moments tan difícils que hem passat, i que encara passam, les mostres de solidaritat, d'amistat, de preocupació i, sobretot, d'estimació que heu demostrat cap a n'Albert i cap a tota la seva família, han fet que el dolor i la desesperança hagin estat més suportables.

El nostre desig és que quan més aviat possible sigui n'Albert mateix qui vos pugui donar les gràcies, perquè, per descomptat, li farem saber l'amor que per ell sent el seu poble.

Els seus pares i tota la família

Manera
MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

**FABRICACIÓ
DE
BALUSTRADA**

Magatzem i Oficina:
Cra. Manacor km. 28'5
07230 MONTUÍRI (Mallorca)

Tlf. Magatzem: 64 60 95
" Particular: 64 61 73

Nombroses activitats complementàries a les Escoles durant el curs 1996-97

A partir de les activitats pròpies de qualsevol centre escolar com el nostre, s'han desenvolupat durant aquest curs 96-97 a l'Escola una sèrie d'activitats complementàries per tal d'incidir o potenciar diferents aspectes de l'educació integral del nostre alumnat.

Solidaritat

Recollida de llaunes. S'ha participat en la campanya *No la llancis*, que consisteix en la recollida de llaunes buides de begudes. La fundació Deixalles ha pagat 10 pessetes per cada una a les entitats benèfiques Càritas i Amadip.

Aliments al Sahara. Es va contribuir a la campanya de recollida d'aliments per als refugiats de la República Àrab Saharaui Democràtica. Es recolliren una bona quantitat de capses de galetes i llaunes de tonyina i sardines.

Programes de salut

En combinació amb el CIM s'han aplicat diferents programes de salut per tal de potenciar des de l'escola estils de vida saludables.

El programa d'Educació Alimentària s'ha treballat en el curs de Primària i el programa d'Educació Sexual i el de Prevenció de Drogodependències *Decideix*, en el curs de 8è d'EGB.

Representacions teatrals

Enguany hem assistit a algunes representacions i n'hem representades d'altres.

Els cursos de segon i tercer cicles de Primària gaudiren, a l'auditori de Porres, de la representació en llengua anglesa *Thirteen o'clock*, mentre que els cursos d'Educació Infantil, primer i segon cicles, es desplaçaren a l'Auditori de Palma per assistir a la posada en escena de l'obra *En Joan Petit*. Aquests alumnes assistiren també a la representació de *Es Jai de sa Barraqueta*, a Manacor.

I després ens tocà a nosaltres. L'alumnat de primer d'ESO representà a la Sala Mariana l'obra *Gent, gent, gent...* i els alumnes de tercer cicle representaren *El segrest de la bibliotecària*. Ja a finals de curs escenificarem les obres *Tot temps* (8è d'EGB), *La revolta dels infants* (1r i 2n cursos), *La rateta* (3r curs) i *En Joan Brut* (4t curs).

Jocs i oficis d'antany

Enguany ha estat aquest el tema central de l'Escola i les activitats realitzades durant la Setmana Cultural i el Darrers Dies (disfresses, talles, projeccions, exposicions...) han girat entorn del *Jocs i oficis d'antany*.

Els més grans hem pogut veure un pati escolar amb grups d'alumnes jugant amb baldifes, bolles, corda, piso... Feia bastant de temps que el professorat no contemplava uns patis amb aquesta diversitat de jocs.

Una activitat interessant: La recuperació de jocs populars

Sortides

S'han realitzat sortides de més d'un dia a:

Granja-escola Son Roig (Educació Infantil, primer i segon cicle de Primària) on treballarem tallers d'elaboració de galetes d'oli, formatge, pa, confitura, a més de tenir cura dels animals i de les plantes que allà hi havia.

Camp d'Aprenentatge d'Orient (Tercer cicle de Primària).

Camp d'Aprenentatge Es Palmer de Campos (1r d'ESO i 8è d'EGB).

Viatge d'Estudis (8è d'EGB), visitant Bilbao, Santander, Cangas de Onís, Santi-

llana del Mar, Saragossa i Port Aventura.

A més, cada cicle ha realitzat entre dues i tres sortides d'un dia durant aquest curs.

Granja i hivernacle

L'alumnat ha participat també a les activitats pròpies de la granja i l'hivernacle escolar, i s'han consumit els productes en el menjador escolar.

Torrada

La II Torrada organitzada pel Claustre de Professors i l'AMPA va reunir més de 300 persones. La comunitat escolar pogué gaudir de música en viu, subvencionada per l'Ajuntament, i d'un bon porquim, a més de passar una vetllada agradable.

Un professor

Millor... i més a prop

Super Montuiri

Extens assortit

Gran varietat de productes d'alimentació

Peix fresc • Carnisseria

Xarcuteria • Fruita i verdura

"Panaderia" • Pastisseria • Rebosteria

Servei a domicili

C/ Es Dau s/n

Tlf. 64 67 60

Montuiri

Bartomeu Verdera Juan, pescador

Contemplà com a causa d'una tempesta, la seva nau naufragava

Del nostre interlocutor, Bartomeu Verdera Juan, sí, podem dir que és un autèntic llop de mar. Des de fa anys viu al nostre poble, però bona part de la seva vida l'ha passada feinejant dins una embarcació de pesca, gaudint de l'espectacle dels grans espais oberts, quan en dia de calma la seva barca solcava les aigües suaument. Però també ha suportat i sofrit directament les envestides d'aquesta mar embravida que quan es treu el geni no té amics. Dies encapotats on els elements de la natura, combinats: l'aigua de la mar, la dels núvols en forma de pluja, el vent amb bramuls horrorosos i les ones com a muntanyes, jugaven amb la seva barca i amenaçaven la tripulació amb força avassalladora.

— He viscut hores d'angúnia i incertesa, com viu tota la gent de la mar —ens diu mentrestant—.

Aquí, devora nosaltres, amb el cigarret entre els dits, somrient d'un mode quasi imperceptible i amb una certa timidesa, és el clàssic mariner sofrit, lluitador i esforçat que sota l'acció dels esmentats elements, diàriament ha embarcat per dur el pa —el peix— a ca seva.

Senzill de tracte i gens complicat, li fa gràcia quan li demanam que ens digui o aclaresqui què volen dir moltes expressions marineres, a les quals no estam acostumats per aquestes terres de rostoll i sequera.

Va néixer a Sant Fernando (Formentera) el 26 de març de 1929, de família també formenterensa. Es casà amb Antònia Gomila Antich. Tenen un fill ja major, en Joan, el qual entrevistàrem el passat febrer.

— Quan va esser que embarcàreu per primera vegada per dedicar-vos a la pesca com a professió, Tomeu?

— L'any 1951, i em vaig retirar el 1988. He fet de pescador durant 37 anys.

— Quants d'homes éreu a bord de la barca?

— Al principi érem uns quants més, però després, fins que em vaig jubilar, fórem cinc.

— Per què no ens deis les característiques de la barca?

— Clar que sí. Meiam... pesava unes 90

tones. Entre cinc i sis metres de babord a estribord, 3 de puntal i 25 metres de proa a popa. Duia un motor "Pegaso" de 450 cavalls i es desplaçava a una velocitat de vuit a nou milles l'hora (o sia uns 15 ò 16 kms). La nostra embarcació era de fusta. Les actuals tenen el casc de ferro i els seus motors més poderosos, mínim entre 500 i 700 cavalls.

— Els qui tenim la nostra activitat a terra ferma, diríem que desenvolupava poca velocitat.

L'entrevistatriu. Sembla que el comentari li ha fet gràcia i s'explica.

— La nostra embarcació era el que es diu una barca de bou, i el seu sistema de pesca era arrossegar les xerxes pel fons de la mar. Ens dedicàvem a la captura de gamba, era una gambera. Així mateix capturàvem també el maire ("pescadilla"), lluços, cranets, algun calamar... sense oblidar el gerret i altres espècies que queien dins les xerxes. Però contestant a la teva pregunta sobre la velocitat de la barca és important que sàpigues que arrossegant les xerxes no es pot anar més que a una velocitat determinada, en aquest cas molt lentament; sinó els aparells no farien la feina com pertoca i s'espenyarien.

— Com funciona la feina dins l'embarcació. Hi ha jerarquies?

— Clar que sí. L'autoritat màxima és el patró; després, el qui prepara o arregla l'ormeig de pesca, llavors, el maquinista i finalment la resta de la tripulació. Però en aquests tipus de barques petites, com la

nostra, tothom fa feina, tots ajudam, a l'hora de treballar no hi distincions.

— Quin càrrec teníeu a bord de l'embarcació?

— Maquinista.

— Com es desenvolupa una jornada de pesca?

El nostre interlocutor, entre xupada i xupada al cigarret, s'havia format momentàniament un núvol de fum a l'altura de la seva cara. Contesta a través d'una boira que es va aclarint.

— Solíem sortir a les quatre de la matinada cap al lloc precís de pesca. Una vegada haver arribat posàvem a punt tot l'aparell que havia d'arrossegar pel fons i iniciàvem la marxa per a la captura. Com he dit abans, a una velocitat determinada i escandallant contínuament. És important saber a la profunditat en què treballam. Generalment arrossegam l'equip de pesca a la profunditat d'unes quatre-cents a quatre-cents vint brases. En un moment determinat pujam les xerxes a la barca per buidar el peix capturat. Entràvem al port damunt les nou del vespre. Tot seguit seleccionàvem el peix, el posàvem dins caixes i el dúiem a la llotja. No sopàvem que no haguéssim acabat. El sendemà dematí, a les quatre, tothom altra volta a bord de la barca.

— A la llotja, com es comercialitza el peix?

— Aquí es fan càrrec del peix les patrones que el despatxen a les peixateres. Aquestes venen directament al públic.

— Distància de les vostres pesqueres i a on?

— Arribàvem a vegades a unes 20 milles enfora de la costa, dins aigües internacionals, enfront de la badia de Palma i la de Sóller.

— On es troben les pesqueres en què hi ha el peix de més qualitat?

— Sens dubte a les zones de Cala Ratjada, Banyalbufar i la Colònia de Campos. En aquests caladors hi ha el que es diu peix de roca: el millor. El mateix tipus de peix pescat a altres caladors, que tal volta pasturen dins el fang, no són tan gustosos.

— El peix generalment més apreciat

dins el mercat?

— És qüestió de gusts. Però el més apreciat pel públic és el déntol, la pagara, l'anfós, el pàmpol rascàs...

— **Ens ha semblat amb el mode de dir-ho que no opinau igual.**

Es lleva el cigarret dels llavis somrient.

— Et diré... el peix que he anomenat, entre d'altres, sens dubte, és de qualitat. Però una gran quantitat de gent crec que té una idea equivocada. S'obliden d'un peix excepcional i d'una finura extraordinària: el gerret. Per a mi és el peix millor. No se sap apreciar bé, aquest peix; altres poden tenir més nom, però el gerret roquer és únic.

Repassem les notes abans de continuar.

— **Heu dit que estàveu escandallant continuament per saber la profunditat en què us moveu. Hem entès que ho fèieu a mà. Ens equivocam?**

— En efecte. Al principi ho feim a mà, però després ja instal·làrem radar i altres aparells electrònics.

— **Ens heu donat una petita relació de peix de qualitat. Podríeu dir-nos els noms de peixos perillosos?**

— N'hi ha uns quants que els has d'estar molt alerta: l'aranya, el cap roig, les es-

còpores, els tonyosos...

— **I les morenes?**

— Ui! Aquestes fan por. Té unes dents de foc. Quan mossega esqueixa la carn. Hi ha la castanyola o suré que també és terrible. Aquest fins i tot és carnívor. Has d'anar amb molt d'esment quan poses les mans dins un caramull de peix acabat de capturar.

— **Heu tengut algun socaire al llarg del temps amb aquest tipus de peixos o d'altres?**

— Bastants. És inevitable, i a més són picades o mossegades molt doloroses que persisteixen durant temps. Mira —ens diu llevant-se una sabata—: Veus res en aquest peu?

— **Us referiu en aquesta taca profunda color blau?**

— En efecte. Això és un tros de punxa d'un criç que es fa a alta mar i que duc dins el peu fa més de deu anys. Les seves espines llargues i dures em travessaren la "katuska" i me l'hagueren de treure a trossos. A la punxa no pogueren. Encara la duc.

— **Aquest suposam que és un dels contratemps petits. Què ens deis de les tempestes, la boira, etc? Sabem que heu hagut de fer front a situacions extremes.**

Aquí l'amo en Tomeu s'ha llevat el cigarret de la boca, oblidant-se d'ell durant tot el temps que ens conta una situació en què es trobà i que fou decisiva dins la seva vida.

— El mariner, el pescador, està exposat continuament a la fúria i les adversitats de la mar. Unes vegades hem hagut de tornar enrere perquè era perillós continuar, altres, mar endins i enfora, dubtàvem si arribaríem a port...

Sembla que està parlant amb ell mateix i l'interrompen.

— **Podríeu relatar-nos les circumstàncies en què va naufragar la vostra barca?**

Amb el cigarret apagat entre el dits comença el seu relat.

— La tripulació estàvem ocupats en les nostres feines a alta mar, enfora de la costa. Comparegueren de sobte grans masses de núvols. La mar es tornà amenaçadora, d'un mode més ràpid del que esperàvem. El vent i el mal temps s'apoderaren de nosaltres. Eren devers les tres de la tarda. Les ones eren més altes que aquestes cases —ens diu assenyalant els pisos d'en-

front—. La barca de prompte es trobava dins un avenc per sortir després damunt la cresta de les ones a una altura considerable. Lluitaré tot quant poguérem i sabérem per tal de dominar la situació; però en un moment determinat dos cops de mar, un rera l'altre, ens feren estelles dues planxes d'un costat. L'aigua de la mar es precipità amb força dins l'embarcació. Vaig tractar de posar en marxa les bombes per treure-la de bord, però estaven inundades, no funcionaren. Començarem a enfonsar-nos. Demanàrem auxili per ràdio a una barca que fins llavors també feinejava en aquella zona i vengué dificultosamente. Amb gran esforç aconseguiren tirar-nos un cable i remolcar-nos. Però ens anàvem enfonsant per moments, més i més. La costa era enfora. El patró donà ordres de posar-nos dins la plataforma pneumàtica. I així ho férem i poguérem passar a dures penes a bord de l'embarcació que ens ajudava. Mentrestant la nostra barca s'enfonsà definitivament. L'espectacle de veure enfonsar-se la seva embarcació sempre és molt trist pels tripulants. Arribàrem al port d'Andratx fosca negra. Gràcies que tots érem vius. Ja ens esperaven les autoritats i el metge que ens féu un reconeixement abans de desembarcar. Quedàvem sense feina i en el "paro". Jo estava a les portes de l'edat de jubilació i em vaig retirar poc temps després. A la meua edat no podia aventurar-me més a les incerteses de la mar.

— **Les distintes tripulacions de pesca, tenen habitualment bones relacions?**

— Sí —ens diu somrient—. El que passa és que tothom fa tot quant pot per arribar primer als caladors que l'interessen. Però quan hi ha moments de risc o una cridada d'auxili, tots acudeixen a ajudar la tripulació en perill.

Durant l'entrevista el qui escriu ha viscut amb el nostre interlocutor algunes de les vicissituds per les que passà en el curs de la seva professió, una professió de risc. Amb el seus relats podríem omplir llargues pàgines. Una cosa volem assenyalar i que és freqüent: Quan entram dins la vida de les persones, mitjançant l'entrevista, descobrim que moltes d'elles tenen alguna història, algun fet que pot ésser interessant, fins i tot apassionant, amagat sempre darrera l'aparença senzilla i corrent de l'home del carrer. El relat de l'amo en Tomeu, el nostre pescador, ens ho confirma.

Miquel Martorell Arbona

“Des de la seva primera feina ha dominat la nòmina a ‘SA NOSTRA’. Té tots els avantatges i el garantim, una total seguretat.”

Confio els meus ingressos a ‘SA NOSTRA’

NÒMINA VIVA

- **Prèstec Nòmina.***
Fins a 15 mensualitats (mínim 5 mensuals). Des d'un 0,002 d'interès a 6 triennis.
- **Crèdit immediat.***
Fins a 8 mensualitats (mínim 1 mensual). Tauxa de descompte 1 any.
- **Avançament de nòmina.***
Assimilació amb l'abonament de la pròpia nòmina.
- **Targeta VISA.***
Guanya el primer any.
- **Targeta 6000 Maestru**
- **Targeta Compra Facil.***
Compri avui i paguei després a 12 mesos sense interessos.
- **Assuriment d'accidents col·lectiu, amb capital garantit de 2.000.000 PTA, en cas de defunció o invalidesa permanent absoluta. (1)**
Aquesta cobertura es manté al peu a ser portador del salari i a ser mitjançant un contracte a ‘SA NOSTRA’.
- **Prèstec vivenda.***
Treu la seva vivenda desinhabitat i compta gràcies de les millors condicions en el finançament de la seva casa.
- **Descompte en viatges.**
Reservet els seus viatges a Pòrtu de Viatges i obtindreu un descompte d'un 3% fins a 1 any.
- **Servici Fiançament.**
Per poder, des de casa, convertir la situació dels seus comptes, abonaments de nòmina, etc.

* Subjepte als reglaments publicats a la nostra web.

(1) Aquesta cobertura està subjecta a les condicions de la pàgina 10 del contracte de treball i a les condicions de la pàgina 10 del contracte de treball i a les condicions de la pàgina 10 del contracte de treball.

I sorteigs trimestrals de pagues de 100.000, 50.000 i 25.000 PTA.

Informa a qualsevol oficina a a **fon 7 SA NOSTRA 901 18 00 18**

Sebastià Miralles Trobat, 44 anys de sacerdoti

Un dens ministeri com a vicari i rector de difentes parròquies omplen la seva vida

Sebastià Miralles Trobat fou el primer capellà montuïrer del qual Bona Pau va inserir la seva ordenació sacerdotal. Havia nascut el 1928 i dia 28 de juny de 1953 cantava missa nova a l'església de Montuïri. Fill de Miquel "Queló" i de Margalida "Donades" tingueren sis fills dels quals Miquel i Sebastià eren bessons. Fou batiat pel vicari Munar i confirmat pel bisbe Miralles.

– Quins records han perviscut dels vostres primers anys?

– De petit vaig anar a Ca ses Monges. Allà sor Basília i Sor Maria de Bellver m'ensenyaren les primeres lletres. Després de la Primera Comunió vaig anar a escola a la Sala Mariana amb el vicari Munar i després d'haver inaugurat les Escoles, també vaig anar allà amb don Francesc Pomar. A l'octubre de 1940 vaig entrar al Seminari on hi vaig estudiar 13 cursos.

– I a les vacances veníeu a Montuïri.

– Sí. Aquí passava els estius fent feina amb els meus pares. També ens reuníem cada dia a la Parròquia amb altres vuit ò nou seminaristes. Amb ells anàvem a passejar i, sobretot, al Puig de Sant Miquel.

– Com fou la vostra ordenació sacerdotal?

– Fou el diumenge dia 21 de juny de 1953, a la Seu, on el bisbe Joan Hervàs i Benet, en una celebració impressionant i solemne que començà a les vuit del matí em va ordenar sacerdot per la imposició de mans del bisbe. A mig matí Déu Pare vessà damunt mi l'Esperit Sant, perquè des de llavors, com els apòstols, donàs testimoni de fidelitat davant tots els homes i continuàs la mateixa missió de Jesús. Intrinsecament em vaig sentir totalment transformat. Acabada la llarga cerimònia, els meus pares i germans, després de besar-me les mans ungides amb el Sant Crisma, s'agenollaren davant mi, suplicant-me que els beneís. Tot confús i astorat els vaig contestar: Per favor, aixecau-vos i que ens beneisqui a tots, a vosaltres i a mi. Realment fou un moment

Sebastià Miralles, després d'unes jornades que féu a Roma fou rebut pel Papa

d'una gran emoció per a tots.

– I la vostra primera missa a Montuïri?

– Vuit dies després, el diumenge 28 de juny, a les 10'30 del matí a la parròquia de Montuïri, tan plena com el dia de Pasqua o el dia de Sant Bartomeu, vaig celebrar la "Missa Nova" i al final vaig donar la "Benedicció Papal" a tots els assistents, gràcia que el Sant Pare Pius XII em va concedir a través de la Nunciatura Apostòlica. Predicà el sermó el canonge Honorat Ribas, de can Pofang, molt amic de la família i l'Schola Cantorum del Seminari i la Coral Parroquial cantaren la Missa "Gratia Plena" d'en Réfice. Acabada la Missa, a la Sala Mariana hi hagué un refresc per a tot el poble i un poc més tard, a un local nou i gran, devora les Escoles, hi hagué el dinar per a 280 convidats: Ajuntament, autoritats, familiars i amics. Al final, davant la insistència dels seminaristes, també mon pare es va veure obligat a dir dues paraules i, com el vell Simeó, espontàniament i tot emocionat, digué: "Senyor, ja em puc morir, perquè els meus ulls han vist lo que jo volia veure: tenir un fill capellà".

– Com foren els dies següents?

– El dia següent, festa de Sant Pere

Apòstol, a les nou del matí vaig celebrar la Missa al Puig de Sant Miquel, per donar gràcies a la Verge de la Bona Pau, amb tota la família i, al final, li férem aquella súplica tan coneguda: "Per noltros, Mare siau, en el món i eternament, a tot hora i en tot moment, per Montuïri vetlau". Tres dies després, el dijous 2 de juliol, a les 9'30 del matí, quan estava celebrant missa a la parròquia de Montuïri, alguns amics acabaven de saber pel diari del meu nomenament com a vicari d'Artà, i entraren precipitadament dins l'església per comunicar-me la notícia. Jo vaig rebre el nomenament oficial "dins un sobre blau" del Bisbat el mateix dia a la tarda.

– Quan anàreu a Artà?

– El 24 de juliol del 1953 vaig arribar a Artà acompanyat de la meua germana Margalida, com a vicari successor de Mn. Jaume Cabrer, qui havia estat nomenat ecònom d'Andratx. Al poble d'Artà, per tant, hi vaig dedicar les primícies del meu ministeri, entregat sempre "amb cos i ànima" a tothom, fent molta feina amb els aspirants, amb els joves i homes d'Acció Catòlica, amb el Catecisme, el Centre Social i l'Escola Parroquial. Vaig esser també el responsable de l'escolania i de la Coral Parroquial. Allà hi vaig fomentar molt l'esport i per això, ajudat de tots els joves del poble i dels homes més compromesos, vaig fer construir el camp de futbol "Ses Pesqueres". Moltes més anècdotes podria contar viscudes durant els 28 mesos que vaig servir el poble d'Artà.

– D'Artà, on anàreu?

– El 2 de novembre de 1955, també acompanyat de la meua germana Margalida, vaig partir cap a Campos com a Vicari, i allà hi vaig estar quatre anys. Era una parròquia de molt de culte: hi havia 13 Trífduos de quaranta hores cada any, moltes fundacions amb un matinal o dos diaris, el convent dels Mínims, el de les Monges Franciscanes i dels Sagrats Cors i altres llocs de culte com Sant Blai, Sant Joan de la Font Seca, el Palmer, Sa Ràpita i Son Catlar on deïem missa tots

els diumenges. També hi havia vuit capellans. Donava classe al col·legi "Fraï Joan Ballester" durant el dia, i a la nit estava totalment entregat als aspirants, al joves "cursillistes", als "congregants" i a l'escola parroquial i a la coral. Per això m'estimaven molt el capellans i les monges i tot el poble, que sempre m'han considerat "mig campaner".

- De Campos a...?

- A Palma. El 30 de juny de 1959 vaig esser nomenat vicari de Sant Jaume de Ciutat, de la qual n'era rector don Joan Baptista Munar, qui m'havia batiat, com s'ha dit abans. Amb ell hi vaig estar molt bé, dedicat totalment a l'apostolat dels joves i al·lotes, als malalts de les clíniques "Mare Nostrum" i de Can Planas, que visitava cada dia. Vaig col·laborar molt en la formació espiritual i religiosa d'al·lotes estudiants, acollides a la "Casa de Pietat", de la qual n'era superiora la montuïrera Sor Antònia Tous Vaquer "Putxa"; una dona extraordinària, de la talla espiritual i humana de Santa Teresa de Jesús. A Sant Jaume només hi vaig estar set mesos i durant aquest temps la meua germana Margalida va entrar a la Congregació de Missioneres dels SS. CC. a S'Olivera (Palma).

- Recordam que fóreu també rector de Lloret?

- Sí. Quan morí el rector Jaume Vich, el bisbe Enciso Viana em va demanar si m'interessava ser rector de Lloret a fi que els meus pares poguessin estar amb mi, a prop de Montuïri. Li vaig dir que sí. I vaig prendre possessori com a rector d'aquella parròquia el 3 d'abril de 1960 on hi vaig estar 8 anys, 3 mesos i 4 dies. I què bé que vaig estar en aquest poblet! Abans de començar la nova banalada de l'església vaig sol·licitar un "600", el qual em va arribar en 15 dies. Era el 9 de juliol de 1960. El dia següent, diumenge, el vaig beneir i acabada la missa el vaig oferir al poble amb aquestes paraules: "Com que jo som vostre, tot lo meu és vostre, també el cotxet". I des d'aquell dia fou realment "el taxi del poble", al servei de tots els feligresos i sempre gratuït, naturalment. Durant l'estiu tots els fusters del poble feren la banalada que beneïrem per la festa de Loreto, el 10 de desembre d'aquell any. Amb motiu del cinquantenari de la Parròquia (1913-1963) férem unes reformes importants al presbiteri, retaule major i sagristia i foren unes festes jubilaris que duraren tota la

setmana de Pasqua, amb la presència de dos bisbes, el de Mallorca i el d'Eivissa. Cada dia estava dedicat a un sagrament. Fundàrem l'Adoració Nocturna i la parròquia i tot el poble semblaven una "copeta d'or". També celebràrem el centenari de les monges Franciscanes i altres festes i celebracions.

- I després de Lloret?

- Dia 4 de novembre de 1967 morí mu mare i vuit mesos després morí també mon pare. Jo em trobava tot sol i el bisbe em proposà tornar a Palma com a vicari de Santa Eulàlia on hi vaig estar tres anys, fins el 1971 en què vaig esser nomenat rector de la Parròquia de Sant Vicenç Ferrer de Son Gotleu de Palma. Mentrestant i durant 16 anys vaig esser professor de religió de Sant Francesc.

- Quina fou la vostra actuació a Son Gotleu?

- Aquella parròquia era petita en extensió però molt densa en població. Tenia uns 200 baptismes cada any, 200 Primeres Comunions, un centenar de matrimonis i tan sols una vintena de defuncions. Al catecisme de primera comunió hi assistien 500 nins i nines. Això demostra que era una parròquia viva i molt jove dins la qual hi estaven representats tots els pobles de Mallorca, totes les províncies d'Espanya i tretze països distints, segons un estudi sociològic publicat a la revista "Eco Viu" de la mateixa parròquia, instal·lada al saló d'actes del centre "Mater Misericordiae". Amb il·lusió de construir un temple nou, compràrem un solar, encarregàrem el projecte (edifici de set plantes) a l'arquitecte diocesà amb un pressupost de 28 milions, projecte que per diverses circumstàncies no es pogué realitzar. Deu anys més tard volgueren reactivar la cosa amb el bisbat i el mateix projecte inicial, rebaixat en una planta, ja havia de costar 98 milions. Allà hi vaig estar dotze anys.

- On anàreu després?

- El 16 de setembre de 1983 el bisbe em nomenà rector de la Parròquia de Nostra Senyora de la Salut de El Terreno, on encara hi som i m'hi sent molt a gust, com un "bon pastor", entregat incondicionalment a tots els feligresos. També aquí hem fet reformes importants a la casa rectoral, en el temple i centre parroquial, com també vàrem promoure la restauració de la capella de Sant Alonso en el bosc de Bellver, l'any 1988, amb mo-

Davant la pila bàptismal de Montuïri

tiu del centenari de la seva canonització, reforma que va realitzar l'Ajuntament de Palma. Estic sempre obsessionat en aconseguir que la nostra parròquia de El Terreno sigui de veritat una "autèntica comunitat cristiana" que celebra, viu i comparteix la seva fe i el seu amor, i que sigui també una "comunitat missionera", sempre solidària amb els pobles del Tercer Món i en particular amb la Missió de Rukara (Rwanda) on treballa, des de la seva fundació, fa 16 anys, la meua germana Margalida, a la qual tant han ajudat espiritualment i econòmicament.

- Quan pensau tornar a viure a Montuïri?

- Actualment tenc 68 anys i me'n manquen sis per celebrar les noccs d'or sacerdotals; i si Déu em conserva la vida, toca jubilar-me als 75 anys. Llavors, després de la jubilació, pensava tornar al poble nadiu que tan he estimat; perquè som montuïrer "fins al moll del ossos", i voldria que tots els montuïrers estimassin el seu poble i tot el seu patrimoni històric, cultural i religiós, amb tot el cor i tota l'ànima.

O. Arbona

Prevenir, millor que apagar

Quan un bosc crema, s'hi crema la vida dels animals, la vida de les plantes. Hi perdem bellesa. Hi perdem tots. I tots en som responsables, perquè ho podríem evitar en el 99% dels casos. Això ens ha de fer reflexionar: si l'home provoca el foc, l'home el pot evitar.

Ja anam pel bon camí: l'any passat va ser l'any amb més poques hectàrees de bosc cremades i amb més pocs incendis.

Les institucions fan la seva feina, però no basta. Necessitam la teva col·laboració en la prevenció.

Recorda: no facis res que pugui provocar un incendi. No en vulguis ser responsable.

Aquest estiu, i amb la teva ajuda, les illes, més verdes que mai.

COM HI HEM DE COL-LABORAR

- Mai no encenguis foc al bosc ni als voltants. Totes les precaucions són poques.

- Mai no hi tiris lloques ni mistos encesos. Tampoc no ho facis quan vagis amb cotxe o amb tren.

- Acampa únicament a les zones autoritzades.

- Ni la muntanya ni el bosc són abocadors: deixa el fums dins el contenidor més pròxim.

- Col·labora amb agents forestals, unitats de vigilància forestal, cossos i forces de seguretat i altres col·lectius que fan feina per protegir la natura. La teva ajuda és fonamental.

- Si detectes cap foc, dóna'n avís immediatament a l'UUDOS, telèfon d'emergències. No pensis que algú ja ho deu haver fet. Si veus que qualcú no segueix aquests consells, adverteix-lo del risc. I no oblidis que avui la llei castiga molt durament les conductes imprudents*.

112

UUDOS

TELÈFON D'EMERGÈNCIA

GOVERN BALEAR

Conselleria de Medi Ambient,
Ordenació del Territori i Litoral

* Article 352. BOE núm. 281, codi penal, Llei orgànica 10/1995 de 23 d'octubre: Els que incendiïn forests o masses forestals seran castigats amb penes de presó d'un a cinc anys i multa de dotze a devuit mesos.

Francisca Lladó Fiol "d'Alcoraia", sor Maria de Lourdes

Monja tancada a Inca, d'una bona veu, molts d'anys sofrí resignada una greu malaltia

Vivien en el carrer de les Tres Creus quan el 30 de desembre de 1887 va néixer Francisca Lladó Fiol, el segon fruit del matrimoni format per Mateu i Francisca, a la llar dels quals hi varen veure la claror del món fins a sis descendents.

I dins aquesta família, que entre d'altres virtuts es distingia pel seu catolicisme, na Francisca, que era la segona, ja de petita excel·lia per dos caires molt preuats: la música i les lletres. Va anar a escola fins als 12 o 13 anys, fet que a poques cases es veia, ja que devers els 10 anys o abans les posaven a fer feina. Això féu que assolís una bona cultura. I pel que fa a la música, el pare Miralles¹, montuïrer i cofundador dels Missioners dels Sagrats Cors, bon músic ell, ja s'havia fixat en ella, el qual, amb el pas del temps, fou qui d'una manera especial es preocupà i féu les passes necessàries perquè entràs en religió.

Quan na Francisca tengué una vintena d'anys se la veia una jove catòlica; no va festejar mai; molt ben vestida –això sí, de pagesa, com totes, a principis de segle– i molt guapa. I en aquell temps, sense haver anat mai a fer feina a fora vila, va entrar al servei com a dama de companyia a ca n'Olesa, a Ciutat. Allà ajudava a la casa i cuidava els infants; i també llegia per a la senyora de la casa.

Passats una anys, na Joana Aina, la germana major, qui festejava seriosament, un bon dia deixà plantat el pretendent i es féu monja de la Puresa, a Palma. Fet que va donar ànims a na Francisca per fer-se també religiosa; aleshores ja alligada pel Pare Gabriel Miralles, qui en aquell temps era director dels Blauets de Lluç. I pocs dies després de les festes de Sant Bartomeu, el 2 de setembre de 1917, na Francisca es va presentar al Monestir de Sant Bartomeu d'Inca per tal de ser religiosa de clausura de l'orde de Sant Jeroni com a monja del cor; això degut a les extraordinàries condicions que tenia per cantar. Ella abans d'incorporar-se al monestir, a Inca mateix, i per voler deixar un record a la seva família, acompanyada del seu pare anà a fer-se la fotografia que oferim en aquesta pàgina. Aleshores tenia 29 anys i 9 mesos.

Set mesos després, el 2 d'abril de 1918, ja en el monestir, va rebre el vel blanc de

novícia de mans del P. Gabriel Miralles, i va canviar el seu nom pel de Sor Maria de Lourdes. I passat un any, el 22 d'abril de 1919 va rebre solemnement el vel negre, també de mans del mateix P. Miralles. Aquell dia féu professió i vot simple d'obediència i castedat conforme a les regles de Sant Agustí, i de guardar clausura en aquell monestir de Sant Bartomeu.

Tres anys després, dia 3 de maig de 1922, una vegada haver complit els requisits de dret i costum, aquesta religiosa de vots simples féu professió solemne en el cor en presència de la priora i de tota la comunitat, promentent "viure sense res propi i en castedat...", digué ella entre altres coses en aquell acte. Així Sor Maria de Lourdes Lladó Fiol definitivament es consagrava com a "monja tancada".

Estant en clausura no mancà mai al cor. Frequentment se la podia sentir fent solos el temps de l'ofici. Els seus pares, germans i nebots un pic cada any anaven a Inca a visitar-la, però pràcticament no la

veien perquè estava en el locutori darrera una reixeta per parlar amb els seus familiars. Sols permetia que la veiessin els petits nebots que també hi havien anat. Aquell dia dinaven allà, però sense la companyia de Sor Maria de Lourdes.

Passaren anys i vengué la república (1931-36) i en certes ocasions les religioses d'allà reberen amenaces de fer-les fugir o de qualque cosa pitjor. Fou per això que la priora va avisar a ca seva, a Montuïri, que estassin preparats perquè a l'hora manco pensada podrien retornar la monja a ca seva. Per això els seus pares dormiren algunes nits fins i tot amb les portes sense tancar. Però s'acabà la república i no va passar res greu a aquelles religioses.

A partir d'aquells anys i per espai de molts de temps, Sor Maria de Lourdes va haver de sofrir amb resignació, però també sense fer notar res, un tumor cancerós. "Tal vegada –segons resta escrit documentalment en el seu expedient– per delicadesa i estimació a la santa puresa no consentí mai que se li fes l'operació que aconsellaven els metges. Una malaltia que poc a poc li va impedir seguir les normes de la comunitat, encara que sempre va manifestar zel per l'observança de les regles".

Tenia una gran afició al cant i singulars habilitats. Els dies de festa, sempre que li ho permetia el seu estat, anava al cor a prendre part en el cant. Durant el darrer període de la seva malaltia manifestava vius desitjos d'anar al cel, els quals no podia dissimular. Dos dies abans de morir va cantar "Veante mis ojos" i altres coletes a la Verge Santíssima. Més tard una germana li va preguntar si continuava estant contenta i li va contestar "moltíssim, però em manca força per exterioritzar-ho. Déu li féu la gràcia singularíssima de poder rebre la comunió aquell dia..."

Sor Maria de Lourdes va entregar l'ànima a Déu dia 13 de maig de 1943, als 55 anys d'edat².

O. Arbona

1- Dins aquesta mateixa secció en publicarem una ressenya (Cfr. *Bona Pau* n° 480 de febrer de 1993).

2- Dades proporcionades per la seva neboda Francisca (de Montuïri) i per la comunitat de Sant Jeroni (d'Inca).

Delmes per a reformes a l'església

El segle XVIII fou un segle important per a l'església de Montuïri. El seu estat de conservació era molt precari, especialment pel que es refereix a les cobertes de l'edifici.

L'any 1738 el Bisbe Benet Pañales visità la parròquia de Montuïri i en vista de l'estat en què trobà la teulada de l'església ordenà al rector Gabriel Ramonell que l'adobàs de forma convenient.

Per tant, d'aquesta època és la construcció de les voltes de les capelles i també la unió entre els dos edificis (l'església vella amb la nova).

Dia tretze de juliol de l'any 1758 l'ajuntament decidí en sessió plenària la construcció del batiport del portal que dona a la Plaça Major. El llenyam per fer-lo es va extreure de les bigues que eren retirades de la teulada de l'edifici per ser canviades.

L'any 1773 es va enderrocar part de la volta de l'altar Major es retirà el retaule i es construí la carculla actual. Aprofitant aquestes obres s'encarregà també al pintor ciutadà Jaume Martorell algunes pintures del temple, en concret, els dotze profetes, algunes d'elles encara avui es conserven. Finalment, l'any 1783 s'erigí la escala que duu al cor.

Hem trobat un document que reflexa parcialment part d'aquestes obres. Es tracta d'una reial ordre emesa pel rei Carles III (1) en la qual obliga a tots els propietaris que estan obligats a aportar delmes (2) que aquests siguin en benefici de les reformes de les esglésies parroquials de Mallorca. Del text tan sols hem extret la introducció, perquè el lector tingui una idea clara del fet, i la part corresponent al nostre poble. També és força interessant comprovar tota l'organització interna pel que respecta al funcionament d'una parròquia en aquella època.

Expediente formado sobre reparos de las Iglesias Parroquiales del Reino de Mallorca segun orden de S. Magestad.

A los quales deben contribuir todos los perceptores de diezmos de las respectivas parroquias; y assi mismo consta de las Relaciones que cada Cura Parroco dió a Su Ilustrísima como de los Individuos que perciben Diezmos en cada uno de sus Territorios: año de 1773. En la Curia Eclesiástica de

**Mallorca. Verd, es-
cribano mayor**

En la Ciudad de Palma, Reino de Mallorca a treze dias del Mes de Octubre de Mil setecientos setenta y dos. El Ilustrísimo Señor Dn. Juan Diaz de la Guerra, por la gracia de Dios y de la Santísima Sede Apostólica Obispo de Mallorca del Consejo de S. M.

Para el cumplimiento y execución de la Real Provisión del Consejo expedida en 23 de Julio próximo pasado que recibió luego de haver llegado Su Ilma. a esta Isla: Dixo: que devia mandar y mando que quedando original dicha Real Provisión en la Secretaría de Cámara se ponga copia autentica de ella en este expediente por el escrivano mayor de Nuestra Curia de las Iglesias Parroquiales de esta isla el correspondiente aviso para que cercioren a dicha Su Ilma. de las necesidades que padezcan dichas Iglesias y las cantidades que cada una haia de menester, assí para los reparos que por descontado sean precisos en ellas, como para su subsistencia en lo sucesivo; el qual sea assimismo y se entienda para averiguar lo que cada Interesado o Perceptor de Diezmos percive en dichas Parroquias a quienes assimismo se les haga saber dicha Real Provisión; formando Expedientes separados para cada una de dichas Iglesias que se compondrán de las Copias de los mencionados Officios y demás que a su Consequencia resulte y fecha se haga presente por su Orden para el correspondiente prorrateo de lo que cada uno deberá contribuir y demás que corresponda para el cumplimiento de dicha Real Orden en todas sus partes. Y por este su Auto lo mando y fírm.

Su Ilma. de que certifico. Juan Obispo de Mallorca. Por mandado de Ilma. mi Sr. Don Antonio Peña secretario.

Real Orden
Para despachos de Oficio quatro mres.

L'any 1773 es va enderrocar part de la volta de l'Altar Major. La foto correspon a un dia del Corpus de mitjan segle actual

Sello quarto, año de mil seiscientos y setenta y dos. Don Carlos (1) por la gracia de Dios, Rey de Castilla, de León, de Aragón, de las dos Sicilias, de Jerusalem, de Navarra, de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galicia, de Mallorca, de Sevilla, de Cerdeña, de Córdoba, de Murcia, de Jaen, Señor de Vizcaya y de Molina, etc.

A Vos el Rdo. en Christo Pe. Obispo de Mallorca, salud y gracia. Sabed que en el mes de Diciembre del año pasado de mil setecientos sesenta y ocho, dirigíó al nuestro Consejo vuestro antecesor una representación, haciendo presente las particulares circunstancias de esta Isla, donde perciviendo N.R. P. la maior parte de los Diezmos, y dividiéndose la restante entre la dignidad Episcopal, Cavildo y Rectores, Rdº Obispo de Barcelona y varias dignidades y comunidades de Cathaluña y algunas personas de esta Isla que gozaban Cavallerias en diferentes territorios, nada se aplicava a las Iglesias Parroquiales para su fábrica, adorno y Culto y la incapacidad de estas para adquirir bienes, había introducido la piadosa costumbre de que para subvenir a un gasto tan preciso, se pidiese limosna en cada Pueblo o Parroquia, no por persona destinada a este fin y que no tenga otro exercicio sino por vecinos que fuessen labradores o menestrales o de otra clase.

(Continuarà)

Guillem Mas Miralles

1) Aquest Don Carlos era el rei Carles III de la Casa de Borbó.

"Pel juny, la falç al puny"

"Pel juliol les bísties al sol"

El sentit de les conegudes dites "pel maig a segar vaig" i "pel juny la falç al puny" és perquè dins aquests dos mesos ens trobam -millor dit ens trobàvem- al temps de la plena d'haver de realitzar aquesta tan penosa tasca com és el segar, sigui amb falç o amb màquina estirada per bístia.

Fins fa una trentena d'anys, aquest temps de primavera i començament d'estiu, per fora vila, era temps de molta feina. Fora son!, deien els caps de família als fills/es en edat de treballar. Afegien; estam a temps de messes i si no arplegam ara com ho fan les formigues, a l'hivern no arplegarem.

I és que antany era molt preocupant l'entrar a cobro l'anyada que durant tot l'any tant d'esment se li havia tengut.

Actualment han canviat tant les maneres com es fa la recollida que no té comparació. Fent una volta pel camp no es veu cap estol de segadors ni segant amb falç ni en màquina. Atès que les recollides tant pel que fa a cereals com llegums es realitzen amb màquines recollidores que seguen i baten a la vegada, les màquines segadores solament s'empren per a segar ferratge i encara en aquestes és un motor, la força motriu, no una bístia com era temps passat.

Abans de generalitzar-se la mecanització, per realitzar les tasques agrícoles, d'això farà uns quaranta anys, se segava amb falç totes les faveres i si l'any venia plujós i jeia els sembrats se segava amb falç part dels cereals. Així mateix des de fa estona majoritàriament aquesta tasca es feia amb màquina de segar enganxada a una bístia i els qui no en tenien, com que sempre n'hi havia que segaven per altri, ho donaven a segar, però molts de casolans petits i que tenien poca extensió per segar, per no pagar el cost de la segadora segaven tot el que tenien amb la falç. Però encara que se segàs amb la màquina enganxada a bístia, per no trepitjar les messes es feia amb la falç el carrerany i les llobades dels arbres. Darrerament, just quant es deixar anar a batre a l'era per passar a fer-ho amb batedora, ja els pagesos no miraven tant prim i en lloc de fer el carrerany amb la falç ho feien amb la màquina fent una volta al sementar a

l'enrevés.

Allò que més record per aquestes dades es que per fora vila el temps de segar faves i ordi, que també se'n segava molt amb la falç, perquè la màquina de segar -amb bístia, em referesc- esflorava i deixava moltes d'espigues per la terra, amb bon matí havia estols de segadors i se sentia cantar i amb la tonada pròpia del realitzar aquesta tasca, cançons com aquestes: L'any quaranta vaig segar\ devora una jovençana\ aiii...Mai la vaig sentir cantar/sinó que sempre va anar/de puput i mala gana.

Era molt hermós en aquest temps, per fora vila, sentir cantar de segar. Era i és una tonada molt agradable i alegre. Escrivint no sé com ho he d'explicar. Començaven així: quan a un segador li pegava cantera començava cantant els dos primers versos de la cançó amb un to normal o mig, un altre l'escarnia, és a dir, repetia les mateixes paraules però amb un to més baix, seguidament un altre ho feia amb veu aguda o alta. Si l'estol era gros, de més de sis persones, es cantava a duo i després tots a coro.

Supòs que l'autor de la tonada del segar devia ésser un bon segador i sabia que a vegades els segadors i segadores anaven com a de "puput" que vol dir anar amb vagaria i poques ganes de remenar la falçeta, i clar, la tonada havia d'ésser alegre per deixondir-se.

Una cançó que segant es cantava molt i que fins i tot la popular i famosa cantant Maria Del Mar Bonet a vegades la canta en les seves actuacions i està enregistrada en discs i cassettes. Diu així: I Aubenya segaven ordi\ un mes davant Sant Joan\, quan veien el camp tan gran\ cridaven misericordi\.. Donat que des de començament d'aquest segle per les possessions ja se segava amb màquina a la qual hi enganxaven una o dues bísties, la lletra d'aquesta cançó segurament data del segle passat o bé un any que hagués plogut i, en conseqüència, l'ordi està ajagut i per aplegar-lo arreu el segassin amb falç i la feina s'allargàs -per Sant Joan general-

Dibuix de Joan Miralles Gomila

ment, el segar s'acabava per a després posar-se a batre- i aquest any, a Aubenya, no degueren haver acabat d'hora i un segador amb vena de glosador fos l'autor de la lletra.

Referent a Montuiri encara contenen les persones més velles que prest es preparaven les falç, se'n compraven de noves si venia el cas, i a les ja usades com que les empraven molt s'esquinçava sovint el dentat i no tallaven bé, anaven esmusses. I perquè tallassin bé les duïen a dentar a ca'l ferrer. I una vegada tenir les falç a punt, noves o dentades de nou, au! cap a Lluçmajor, que el segar ve més primerenc, a prendre escarades. En haver acabat per allà a prendre'n per aquí.

I, "pel juliol les egües al sol". Aquesta dita és perquè és el mes de la plena del batre i per realitzar ben feta aquesta tasca el sol ha d'ésser fort i encalentic de bon de veres, ha d'anar torrat i es bat bé, el gra queda ben esflorat i la palla fina i mengívola. Però l'alegria de recollir l'anyada ha desaparegut fa estona. Per les eres -com que no n'hi ha- no se sent gens cantar com se sentia antany i amb la tonada del batre, cançons com aquesta: -No hi hauria cap somera\ que batés un cavalló\ si no fos pes carretó\ que va darrera darrera. El realitzar les feines mecanitzades no ho permet, en tot cas si qualcú ho fa ningú se n'adona, el renou de la màquina impedeix l'escotar la tonada. Per estar entretinguts els conductors de màquines escolten les cançons amb auriculars connectats al "Walman".

I enguany, com que hi ha poca mesada, el segar i batre serà ràpid. Encara als llocs on es pogué sembrar d'hora i a les terres bones, segons diuen, hi ha un poc d'anyada, fins i tot hi ha llocs que ret, però segons on, allà on se sembrà tard, hi ha poca palla i poc gra.

Sion Nicolau

Foto feta el dia des Puig, 29 de març de 1959. Drets, d'esquerra a dreta i de dalt a baix veim: Jaume "Matxo", Miquel de Son Reus, Pep "Baco", Francisca "Carro", Pep Arbós (esporleri), Joan "Piedos", Joana "Domàtiga", Joan "Palomina" i Pep "Serra"

Glosa

Una convidada

En agraïment per esser convidada a passar un dia a Valldemossa, digué aquesta glosa:

Tele, Govern Balear,
President Tercera Edat,
les gràcies els vull donar
per haver-nos convidat
per tot el dia passar;
feliçment hem acceptat.

Si ens hem pogut reunir
els de la tercera edat
avui per poder gaudir
de xerrades i amistat,
això ho podem agrair
a tots els que anomenat.

Des de que és el president
el senyor Rafel Socies,
Montuïri està content,
i els pobles de les illes;
tots els que ell està pendent
que puguem dinar els migdies.

Els majors hem arribat
que tenim més llarga vida;
no és estrany, tan ben cuidat
i tan ben organitzat
com ho tenim a la vila;
el poble està encantat.

Gràcies per tot el que es fa,
perquè els vells estiguem bé,
que molts d'anys pugui durar
tal com està, si convé,
i ho puguem disfrutar
fins que vulgui arribar
per tots el moment darrer.

Antònia Adrover Roig

El carrer de Dalt vist des del carrer de Sant Antoni (Dibuix de Catalina Sastre)

BAR
RESTAURANT
MUNPER

ESPECIALITATS

- Cuina Mallorquina
 - Carn a les esgelles
 - Embotits ibèrics i mallorquins
- NOCES I COMUNIONS**

Ctra. Palma-Manacor. Km. 29 - Tlf. 64 40 70 - 07230 MONTUÏRI

LA FOTO DE MITJAN SEGLE

Així de satisfetes

La present foto té més de cinquanta anys. Per tant, aquestes quatre al·lotetes que veim, també en tenen més de cinquanta més que aleshores.

Ha passat més de mig segle ja que fou feta l'any 1946. No hi ha dubte que es mostren satisfetes; la cara riallera ho delata.

Aquestes quatre eren conegudes com a Maria "Putxa", Francisca "Rei", Maria "Llulla" i Margalida "Pellusca".

Els vestits que portaven encara ara semblen de moda, per molt que vulguin dir que duïen un vestit qualsevol.

Records d'infantesa

Es gelater

Pels anys 1940 "es gelater" va començar a venir a Montuïri per fer gelats i vendre'ls. Es va establir en el carrer des Pujol, allà on és ca n'Andreva. Ara bé, abans que aquest vengués a la vila, en Toni Sampol, els diumenges, ja feia "mantecados" i eren extraordinaris. També a Ca n'Aloi venien "polos" a 10 cèntims.

Anys abans, el qui firma era escolanet a ca ses Monges, i allà em donaven 30 cèntims a la setmana, però la meua tia —molt catòlica ella— em feia deixar 5 cèntims per a la "Milagrosa". D'aquesta manera sols en venia a cobrar 25. Ja ho sabien les monges; per això em donaven dues peces de 10 cèntims i dues de cinc,

a fi que en pogués donar una d'aquestes a la "Milagrosa".

Els 25 cèntims que havia guanyat no duraven molt. Els diumenges dematí anava al cafè de Can Toni de Sa Costa i allà comprava un cafè amb llet amb una ensaïmada i així gastava el velló (25 cts.) I molt de gust que passava d'aquesta berenada!

El gelater de qui parlàvem abans, freqüentà Montuïri els anys 40, 41 i 42. Feia gelat cada dia que venia. Tenia un carretet de tres rodes i a dins hi duia dues bombes de gelat. Si li demanaves un "mantecado" posava dues neules dins un aparell a posta i si el volies de 15 ò 20 cèntims el feia més o manco gruixat. Amb el carretet es passejava per tot el poble i així en venia més.

Com que la càrrega es feia feixuga convidava alguns al·lots perquè li ajudas-

sin a empènyer per pujar les costes. Després els obsequiava amb un petit "mantecado". Això era els diumenges horabaixa.

Record que un any anà a Lloret el dia de Sant Domingo, dia de la festa patronal d'allà. Un parell d'al·lots li ajudaren a empènyer el carretet d'anada i tornada.

Com tampoc he oblidat que en certa ocasió ens digué que anava a Eivissa a casar-se. I així fou: al cap de 2 ò 3 dies tornà d'allà casat amb l'al·lota de qui ens parlava.

Els vespres d'hivern aquest gelater amb un gramòfon, a ca seva ensenyava a ballar d'aferrat, però sols als joves, no hi volia al·lots. Així i tot això no fou ben vist per moltes mares. A mi no m'hi deixaren anar mai, encara que a la darrereria ja tenia 18 anys.

Rafel Socias Miralles

Orquidea

Perlas
Orquidea®

17 equips participen en el torneig d'estiu de futbol-7

Joan Antoni Payeras, subcampió de Balears de tir amb arc

TIR AMB ARC

El nostre company en el terreny esportiu de la informació, Joan Antoni Payeras Ramonell, s'ha proclamat subcampió de Balears de tir amb arc de la categoria novells a les finals disputades el dia 15 de juny al camp de tir Es Cubells d'Eivissa. Una setmana abans, havia aconseguit el mateix guardó en el campionat de Mallorca celebrat a l'hipòdrom de Son Pardo de Palma. Ens ha confessat que "dóna la temporada per ben bona ja que ha estat el primer any que practica aquest esport minoritari". Enhorabona i endavant!

FINAL DE TEMPORADA

Els equips infantils i cadets del CE Mon-tuiri varen fer la festa de fi de temporada. Es reuniren el divendres 6 al restaurant Munper. El club va lliurar un clauer commemoratiu de l'ascens de l'equip de I regional a Preferent a cada jugador, entrenador i delegat. A més a més, cada tècnic va rebre una placa com a mostra de l'agraïment de l'entitat vers la seva labor.

Una setmana després, va tocar el torn al grans. Després del sopar, es varen lliurar els mateixos clausers i també, un diploma i una foto amb la plantilla de l'ascens. A més a més de les plaques del club als entrenadors, el capità Jaume Pocoví, en nom dels seus companys, va lliurar una placa a tres persones que "fan un treball que molta gent no veu i que sense ells l'associació esportiva no podria funcionar". Ens referim a Joan Verdera, encarregat de camp, l'amo en Biel Cerdà, aju-

El president de la Federació Balear entrega el trofeu a Joan A. Payeras

dant de material, i Aina Maria Roca, fisioterapeuta. Segons ens conta Joan Antoni Payeras que va ser convidat pel President en representació de Bona Pau, "no mancaren les bromes i rialles abans i després de la festa; ara bé, durant el temps del menjar no sentien xerrar ningú".

El president Joan Pocoví va dedicar frases de lloança a cada jugador en particular i va fer comparacions com "el Guardiola de l'equip", "en Sergi per les bandes", "de l'estil Raúl" ... en definitiva, una festa alegre i ... és que ... el guanyar fa riure.

HANDBOL

El equip de l'Escola han participat aquest mes de juny a dues festes de handbol. La primera va tenir lloc al l'Institut Politècnic amb motiu de la diada d'aquest esport a Palma i la segona, el 24 de juny, a Sant Joan a causa de les festes patronals del poble veïnat.

TORNEIG D'ESTIU FUTBOL-7

A mitjan mes passat va començar el torneig d'Estiu de futbol-7 que es juga a la pista d'Es Dau, amb tant d'interès com els anys anteriors. Enguany hi participen els 17 equips següents: Cas Carboner, Can Pieres, Ca Na Poeta, Restaurant Munper, Traus, Cadets Traus, Bàrrio Sésamo, Forn J. Mayol, Cerveseria Jaume III, Externs, Kalimatus, Moller Esport, Veterans-7, Transports Ramis-Sastre, Wintertmur, Ca na Maria i Ses Jardines. Un torneig que acabarà a principis d'agost.

XXV TORNEIG DE LA LLUM

El dissabte 9 d'agost començarà el torneig de la Llum que aquest any celebra les noccs d'argent. Acabarà el divendres 22, un dia abans de la revetlla de Sant Bartomeu. Intervendran 32 equips: vuit juvenils de lliga autonòmica i quatre equips a cada una de les categories juvenil B, cadet A i B, infantil A i B i aleví.

Es fan gestions perquè el partit inaugural pugui enfrontar el campió de l'any passat -el Mallorca- i una selecció juvenil.

Biel Gomila

Handbol benjamí mixt

Handbol infantil masculí

Antoni Gomila Moll, doble entrenador de bàsquet

Amb Guillem Fiol i Llorenç Capellà han ensenyat els tres equips femenins del Club Poliesportiu Montuïri

Antoni Gomila Moll va néixer a Montuïri l'any 1957. Té 40 anys. Aquesta temporada s'ha tornat vestir amb xandall i ha dirigit dos equips de bàsquet femení, les alevins i les cadets que han participat en el campionat unificat de Mallorca.

Va iniciar la seva etapa en el món de la cistella en el col·legi La Porciúncula com a jugador de minibàsquet. A Montuïri varen fer un equip juvenil que "només va durar un any".

El seu historial com a míster va començar quan en Guillem Fiol i ell varen assistir a un curs d'entrenadors posat que es necessitava el títol per federar el clubs del poble.

- Vaig preparar el Montuïri durant sis anys. Ho vaig deixar perquè arribava a ser pesat. Enguany -afirma Toni Gomila- ho he tornat a agafar perquè la meua filla hi juga i convé aportar alguna cosa.

- Quin és el millor i pitjor record de la teua etapa esportiva?

- Per sort, gràcies a Déu, sempre han predominat les notícies alegres. Les pitjors sempre han estat beneïtures que val més no treure a llum.

- On trobaríem les causes de l'excel·lent campanya dels tres equips?

- Les que han destacat més han estat les minis i les infantils. Les cadets no han anat tan bé perquè el problema dels bàsquet és que si no es parteix de baix de tot, després és molt difícil que, quan arribes a

la categoria cadet, puguis perdre el temps per ensenyar el que consideres essencial que és dominar la pilota i això s'ha d'aconseguir a les categories de mini. Quan ets a infantil ja comences a practicar jugades. Però, vaja, els resultats ens anat bé. No esperàvem fer tant!.

- Podries fer una anàlisi de la temporada i una descripció de cada conjunt?

- Les minis han estat més o manco un bon grup. Sempre hi ha alguna nina que no és tan esportista com les altres, però, globalment el conjunt ha estat bo. De les infantils no puc dir res posat que el preparador ha estat en Guillem Fiol. A cadets, les edats d'aquestes nines ja és dife-

"No esperàvem fer tant aquest any"

"Les cadets són males de governar"

"Les jugadores han viscut l'amistat a través de l'esport i han fet una pinya entre elles"

rent, ja són males de governar. Hi poses una mica de confiança de demés i et passen per damunt. Sempre ha d'estar amb el garrot amb la mà per dur-les a lloc -assenyala fent una metàfora descriptiva-; ara bé -resumeix- m'ha agradat molt perquè he vist que s'entenen molt entre elles i això és el que interessa que vagin unides i entre elles facin una pinya. Han viscut l'amistat a través de l'esport i això esdevé força important.

- Passem ara a un caire oposat, els entrenadors que heu hagut de salvar en qualitat de monitor.

- Dificultats en sí no n'hem tengudes, llevat de dos o tres dies que com t'he dit abans no en vull xerrar. L'organització ha sortit així com volíem, sempre hi ha petites falles que, clar, qui no està avesat a navegar dins aquests temes, peca d'innocent. Això sí, en conjunt, molt bé tot.

- Com descriuries l'ambient que s'ha viscut dins els vestidors i en els entrenaments?

- Súper bé. En els vestidors alguna vegada hi ha hagut la mica de "gatinyada" perquè un dia o l'altre s'enfaden posat que són al·lots. Jo no tenc cap queixa.

- Què opines del fet que una jugadora del teu equip hagi format part de la selecció balear de minibàsquet?

- Veure que una jugadora teva sigui seleccionada i se l'enduguin a la Península, causa una gran alegria tant per a mi com per a ella, com per a la seva família.

- I del Poliesportiu Montuïri com a club, pares, socis, afició ... i, en definitiva, del bàsquet montuïrer en general què en comentes?

- Aquí hi ha una cosa a dir. Com a club, bé, perquè més o manco cadascú ha contribuït amb el que ha pogut. Ara en

Seguridad y Limpiezas, S.A.

Gremio de Albañiles, 14

Tlfs. 29 50 92 - 29 50 66 - 20 63 11
Pol. Son Castelló 07009 Palma de Mallorca

Handbol aleví masculí

Handbol aleví femení

"Hi ha pares que quasi quasi no els hem vist pel Dau i la seva filla juga"
"El CIM ha subvencionat part de les despeses dels tres equips"

relació als pares -no sé si parl perquè som molt afeccionat al bàsquet i el segueix per allà on sigui, diu fent un incfs- que quasi quasi no els hem vist i la seva filla juga. Si es torna a organitzar, els demanaria i també als padrins que, almanco quan juguen a Montuïri, vinguin i així farem pinya. Moltes vegades en Es Dau hi ha hagut més externs que montuïrers.

- Què s'hauria de fer perquè el bàsquet arrelàs de debò a Montuïri?

- Donar uns al·licients, que les categories inferiors arribin a cadets i millor, si fos a juvenils. Fer-los un present al final de la temporada, com pugui ser un viatge, per exemple a Menorca, Eivissa, la Península. Això seria una gran al·licient per a tothom. Arriba a ser pesat sacrificar-se i tenir constància en els entrenaments tres dies a la setmana. Això implica que els pares també hi contribueixin.

- Parlem ara de les perspectives de la propera temporada, equips que federareu, del número de jugadores de cada equip, si fareu un equip sénior o juvenil femení...

- Aquesta seria una de les preguntes que hauries de fer al President. No sé quines idees tenen i si volen continuar o no. En Guillem i jo només podem entrenar fins a la categoria cadet. Això de sénior i juvenil és alguna cosa bastant grossa. N'hi ha que es pensen que el bàsquet no costa res i qui ho sap és qui hi ha corregut darrera. Ara bé, aquestes categories que hem tengut enguany el Consell Insular les subvenciona. Ho veig difícil a Montuïri mantenir-se a categories més amunt que les de base. Si qualsevol dins Montuïri té el títol que ho faci.

- Sempre m'agrada acabar l'entrevista demanat a la persona amb qui he parlat que conti alguna anècdota,quina tens, Toni?

- A l'època anterior que vaig dirigir les cadets vaig tenir la satisfacció i alegria de poder classificar-les per disputar la fase de sector del campionat d'Espanya perquè foren subcampiones de Balears. Vàrem anar a Alacant i, l'any següent, al País Basc i això és un record inesborrable. Esper que les nines que tenc ara siguin tan bones com aquelles que vaig tenir, no només com a jugadores sinó també com a persones ja que eren nines que anassis allà on fos eren molt responsables per l'edat que tenien.

- Per acabar, vols afegir res més?

- En Llorenç Capellà m'ha ajudat. A mitjan temporada ha hagut de deixar

d'entrenar per motius laborals. Tot i això, els dissabtes ell venia a posar una mà. És un bon element i trob que té magnífiques idees sobre el bàsquet. M'agradaria tenir-lo al costat la pròxima temporada. Vull donar-li les gràcies per tot el que ha fet per a les nines.

Aquí acabam l'entrevista. Potser hagi semblat llarga. He de confessar que vàrem parlar amb ell només uns vint minuts. Ni tant sols vàrem acabar una part de la cinta del cassette. Ara bé, hem comprovat com en Toni Gomila disfruta de parlar del bàsquet, el sent, el viu, el porta ben endins. Les seves paraules han fet palesa aquesta dedicació i entrega cap a un esport que, com li hem preguntat abans, "necessita una continuïtat dins Montuïri".

Joan Antoni Payeras Ramonell

música bar

Ca Na Poeta

Carrer Major núm. 7 • Telf. 64 65 29 • Montuïri

La fideuada

El resultat de la fideuada celebrada en el Puig dia 1 d'aquest juny passat fou gratificant. Hi participaren prop de 300 persones, les quals es passaren un dia molt agradós, fent comunitat i poble. Es recaptaren 280.000 pessetes, les despeses sumaren 73.200. Hi hagué, per tant, un benefici de 206.800. Els músics foren convidats. Des d'aquí hem d'agrair la nombrosa col·laboració de moltes famílies que hi aportaren diferents ingredients, coques, fruita i altres, pels comensals.

Col·lecta del Corpus

El mateix diumenge dia 1 de juny a la festa que celebràrem amb motiu del Corpus hi hagué la tradicional col·lecta per Càritas Diocesana. A Montuïri es recolliren 53.705 pessetes.

Misses

Com ja és costum d'anys anteriors i degut a la poca assistència, durant els mesos de juliol i agost se suprimeix la missa de les 12 dels diumenges. Es tornarà reprendre el primer diumenge de setembre.

ESPORTS

Club Columbòfil Missatger Entrega de premis

De bona podem qualificar la temporada que ha finalitzat amb l'entrega de premis del Grup Pobles Llevant, al qual pertany el nostre club, doncs dins els deu primers de la general final s'hi han classificat dos socis del Club de Montuïri.

1- Domingo Fontirroig, del club Mar i Cel de Campos; 2- Julià Monserrat (Llucmajor); 3- Llorenç Tomàs (Llucmajor); 4- Bartomeu Prohens (Mar i Cel); 5- Juan Fco. Juan (Son Servera); 6- Bonaventura Vadell (Portocristo); 7- C. Públic Son Verí (Llucmajor); 8- Tomeu Miralles (Montuïri); 9- Antoni Serra (Santanyí) i 10- Sion Mut (Montuïri).

També cal dir que en Tomeu Miralles ha fet primer de la general de velocitat, tot un èxit per un club modest com el Montuïri.

Jaume

La fideuada fou tot un èxit de participació i econòmic

Tots tenim fam d'alegria

Tots tenim fam d'alegria, de festa, de felicitat. Esperam amb il·lusió el cap de setmana, la vacança, la sortida al camp o a la mar, l'excursió, la reunió amb els amics..., la festa del poble.

Sentim pena que això desaparegui, que el goig s'acabi, que la festa i l'alegria fugin del nostre cor. Temem el dolor, la soledat, la rutina de cada dia.

Malgrat els nostres desigs, l'espectacle del nostre món no es presta massa a la festa: perquè hi ha els drames de la vida actual, com són les guerres, el mal tracte envers el més febles, la misèria de molts, la que pateix molta gent. Com és possible viure joiosos quan sentim la dificultat de la lluita, el pes del caminar de cada dia...?

Però què passaria si la festa desaparegués un dia entre el homes? Què passaria si un dematí ens despertàssim en un món on hagués desaparegut la rialla, la dansa, el joc, la poesia, la bellesa, les cares felices, els caps de setmana, les vacances, la festa del poble...?

En les narracions evangèliques, Jesús apareix compartint les alegries més fondes. Qui diu que Jesús és una cara trista?

Ell no refusa mai de menjar a la casa dels amics, de celebrar els moments joiosos de la vida dels seus contemporanis. "El tercer dia es van celebrar unes noces a Canà de Galilea, i s'hi trobava la mare de Jesús; també hi fou convidat Jesús amb els seus deixebles" (Jo. 2,1-3).

Fa uns quants d'anys que es va projectar en els cinemes la pel·lícula "El violinista sobre la teulada". Presenta una comunitat jueva en el poble Ucraïnès d'Anatevka. El Tzar de Rússia els oprimeix amb impostos excessius, els fills han de fer el servei en un exèrcit estranger i lluitar en guerres que ells no desitgen. Se senten humiliats en terra estranya. I malgrat tot aquesta petita comunitat de perseguits dansa i canta el càntic del Senyor. Com és possible de fer això.

El que en realitat hi ha allà és l'alegria en el sofriment, l'alegria fruit d'una llibertat interna, capacitat d'alegria que ningú ni res no és capaç de prendre'ns.

A jo, personalment, m'agrada molt cantar aquesta cançó:

*Jo crec en l'amor, jo crec en la pau:
Senyor, crec en vós, que a tots estimau.
Jo crec en l'amor, jo crec en la pau:
donem-nos la mà, que tots som germans.
Crec en la flor on s'amaga
un tresor de força viva;
crec en la fràgil potència
de l'infant sense mentida.
Crec en les formes amables
i en la mà estesa que invita.
Crec en la felicitat
d'estimar-nos sense mida.*

Aquí està per a tots el gran interrogant: Què és l'alegria?

Enric Enrich Coll

(Del full dominical de Menorca)

Noces d'argent

10 juny 1972

Gabriel Mayol Gomila "Matxó" amb
Catalina Tomàs Llodrà "Lina"

Apotecaries

Vilafranca 6 Juliol | Montuïri 20 juliol
Ariany... 13 " | Petra.....27 "

Temps passat

10 anys enrere

Juliol de 1987

**Joan Verger, President del Consell
Insular**

El montuïrer Joan Verger Pocoví fou elegit President del Consell Insular de Mallorca a la sessió extraordinària del 27 de juliol de 1987. Un bon grapat de montuïrers en va estar content, sobretot els addictes al seu partit.

Accident mortal

Antoni Verger "Tec" en es creuer de la carretera entre la de Manacor i la de Randa perdé la vida dia 15 de juliol de 1987 a causa d'un accident.

25 anys enrere

Juliol de 1972

Han acabat el COU

Quatre jovenets montuïrers acabaren al final del curs 1972 el COU. Aquests foren: Antoni Martorell Nicolau, Miquel Martorell Fullana, Antoni Ribas Moll i Raimundo Arbona Massanet. I també acabà la carrera d'enginyer industrial el jove Martí Ferrer Arbona.

50 anys enrere

Juliol de 1947

Obsequi a Eva de Peron

A l'acta de dia 3 de juliol de 1947 llegim entre altres coses: Vista una comunicació de la Excm. Diputació Provincial de Balears sobre el obsequio hecho per estas islas a Dª Eva Duarte de Perón, se acordó por unanimidad contribuir a sufragar los gastos con un donativo de 50 pts."

100 anys enrere

Juliol de 1897

Nou Ajuntament

A rel de les eleccions de dia 9 de maig, dia 1 de juliol de 1897 deixa de ser batle Joan Mateu Mas i el substitueix Joan Garau Bunyola per esser el regidor amb major nombre de vots (7 sobre 10). També foren votats els altres càrrecs. Escrivents, rural i empleats presentaren la dimissió. El recaudador fou destituït.

Demografia

Juny de 1997

Defuncions

Dia 2.- Magdalena Miralles Gomila
"Cardaixa", viuda de 80 anys.

Dia 13.- Miquela Bauçà Moll "Pelut",
viuda de 91 anys.

Dia 15.- Maria Narcisa Villar Pardo
"Morena", casada de 85 anys.

Dia 24.- Maria Verger Socias "de
Pola", viuda de 88 anys.

Dia 28.- Antoni Sampol Miralles
"Sampol", casat de 83 anys.

Matrimonis

Dia 28.- Josep Esquerra Ruiz amb
Aina Vaquer Martorell.

Cuinar en casa

Fideuada

Ingredients

1 pebre vermell sofregit
Bou de peix de prema
300 grams de muscles
300 grams de gambes
300 grams de sípia
1/4 de fideus de colzet
Una picada d'alls i juevert.

Elaboració

Fer el brou del peix, sofregir la sípia i l'altre peix i pelar-lo i fer-lo a trossos. Sofregir ceba i tomàtiga. Posar la picada dins del brou i coure la fideuada dins una paella. Posar un mica al forn.

*Sebastiana Bennassar Fullana
(Forn de can Muix)*

Pluviometria

Juny de 1997

Dia 18	10'2 litres metre quadrat
" 28	5'1 " " "
Total	15'3 " " "

Gloses

En temps de batre

Ja estan tots prenent sa fresca,
sa pipa encesa es més vells,
i es més joves movent gresca,
que és es decansar per ells.
I en mig d'aquella gent bona
hi cau fresca com la neu,
sa rialla de sa madona,
que és com sa gràcia de Déu.

Pere Capellà

*(La digué en el seu temps, a instàncies de
Pere Sampol Cerdà)*

A dues jovenetes

*(Passaven per plaça i demanaren a l'amo
en "Parri" que les fes una glosa. Aquest les
contestà així:)*

Voltros 'nau d'una postura
que valeu ulls per mirar,
faríeu espavilar
un malalt que no té cura.

Els fassers

Es fassers són dos o tres
que davant l'església hi ha;
han de mester esmotxar,
que ja no podem mirar
en cap moment quina hora és.

Miquel Massanet "Parri"

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

BIGUES - BLOCS - RAJOLES - AÏLLAMENTS
TRANSPORT PROPI - PINTURES - XEMENEIES
DISSABTES MATÍ OBERT

Crta. Montuïri - Porreres, Km. 1

-

Tlf. 64 66 95

MONTUÏRI

Ja ha entrat en funcionament a Montuïri el Punt d'Informació Juvenil

Recentment, a Montuïri, ha entrat en funcionament un Punt d'Informació Juvenil. El Punt, de moment, s'ha instal·lat a les dependències de l'Ajuntament i l'horari d'atenció al públic és el següent: divendres de les 18'00 a les 21'00 hores i dissabtes de les 11'00 a les 13 hores.

La finalitat del Punt és donar resposta a les demandes i necessitats d'informació de la joventut de Montuïri i de tota la població en general. També està dirigit a qualsevol persona o entitat amb iniciatives d'àmbit juvenil.

El Punt d'Informació Juvenil de Montuïri pertany a la Xarxa de Punts d'Informació Juvenil de la Mancomunitat Pla de Mallorca. Aquest funcionament en xarxa ens permetrà mancomunar serveis i comptar amb informacions directes dels municipis que la conformen.

Al Punt de Montuïri hi trobareu informació sobre els següents apartats:

Educació: marc legal, reforma educativa (LOGSE), Universitat de les Illes Balears, plans d'estudis de les universitats de l'Estat Espanyol, estudis a un altre pa-

ís, educació a distància, formació d'adults, cursos, curssets i tallers, etc.

Treball: marc legal, borses de treball, empreses de treball temporal, treball a l'estranger, administració pública, creació d'empreses, etc.

Cultura: informació sobre els distints actes que es realitzen, tals com concerts, exposicions, fires, entitats culturals, cases de cultura, etc.

Oci i temps lliure: viatges per a joves, activitats d'aventura, campaments, camps de treball, albergs juvenils, informació transports, turisme alternatiu, carnet jove europeu, carnet internacional d'estudiant, tarja Inter-rail, bitllets BJJ, etc.

Programes de joventut i organismes internacionals.

Drets i deures: servei militar, objecció de consciència, prestació social substitutòria, etc.

Voluntariat: Llei de voluntariat, ONGS, entitats culturals, juvenils, esportives, etc.

A més d'aquesta informació el PIJ de Montuïri també està obert a les vostres propostes i suggeriments.

Catalina Barceló

OMEGA

Cindy Crawford's choice

★
New Constellation

OMEGA
The sign of excellence

Joyas Fermin

Llibre nou

Madre Teresa del mundo entero

de José Luis González-Balado

Una de les persones més admirades del món és, sens dubte, la mare Teresa de Calcuta; una extraordinària monja catòlica, fundadora de les Missioneres de la Caritat, guardonada amb el premi Nobel de la Pau, de la qual s'han dit i escrit moltes coses, fins arribar a afirmar-se que haurà estat "la dona més estimada i famosa del segle XX". Com també s'ha dit d'ella que és "una santa en vida", una espècie de canonització que comparteixen creients i incrèduls.

En aquesta obra traspuja la total entrega i plena inquietud cap als més pobres i desvalguts del món, d'una dona que arreu dels cinc continents ha dedicat tota la seva vida cap als més desamparats i abandonats i pels quals haurà ofert tota la seva vida, especialment els indigents de la Índia. - O. A.

Edit. San Pablo - Madrid, 1997 - 264 pàgs.